

40

Colecția POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

VICTOR EFTIMIU

Pe urmele ZIMBRULUI

★★★★

EDITATĂ DE REVISTA ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

VICTOR EFTIMIU

PE URMELE ZIMBRULUI

★ ★ ★ ★

Colecția „Povestiri științifico-fantastice"
40

REZUMATUL CAPITOLELOR PRECEDENTE

1847. Henri Parrocel (administratorul boierului moldovean Arkip Rosetti) îl determină pe nepotul său, Gaston, aflat la Paris, să viziteze Ţările Romîneşti. Unchiul il ispiteşte cu perspectiva unei extraordinare vînători de zimbri, dar gîndul său tainic este de a-l însura cu frumoasa Muşa, fiica boierului.

Ajuns la Drăgoşeşti, Gaston cîştigă simpatia lui Arkip Rosetti şi devine secretarul literar al acestuia.

Muşa se simte atrasă de romanticul oaspe şi îi propune să se căsătorească. Arkip Rosetti însă, care plănuia ca fiica lui să fie luată de un viitor domn al ţării, hotărăşte împreună cu mătuşa Muşei, Marghioala Roznovan, plecarea fetei la Iaşi, ale cărui recepţii o vor face să-şi uite iubirea.

★

LUCRARI CARE VOR APAREA ÎN COLECŢIA „POVESTIRI ŞTIINŢIFICO-FANTASTICE"

Nr. 41—42 — „Pe urmele zimbrului" — roman istoric de Victor Eftimiu.

Nr. 43 — „Atolul Fakaofo" — povestire ştiinţifico-fantastică de I. Efremov (traducere din limba rusă).

Nr. 44—45—46 — „Duelul mut" — roman de aventuri de D. Szilagyi şi M. Cîrloanţă.

(Continuare din numărul trecut)

Ceata porni de cu noapte şi ajunse-n luminiş la răsăritul soarelui. Erau vreo treizeci de vînători, în frunte cu boierul Arkip Rosetti, cu Henri şi Gaston Parrocel. Pîrcălab al vînătoarei fusese uns Împuşcă Vrabie, mîndru, nevoie mare, de această înaltă dregătorie.

Boierul ii spusese in ajun:

— Dacă iese bine, dimone, te iert şi nu-ţi mai opresc simbria pe trei ani!

Vînătoarea ieşi, intr-adevăr, foarte bine... De zimbru nici vorbă. Cine ştie prin ce văgăuni rătăcea acum perechea singuratică, împăratul codrilor cu împărătiţa lui! Se mai găseau in Carpaţii Moldovei destule locuri ferite, unde nu călcase picior de om şi unde nici un bubuit de puşcă n-ar fi îndrăznit să tulbure liniştea veacurilor, adîncul somn al culmilor şi al genunilor.

Vînătoarea organizată în cinstea oaspelui francez dăduse rod minunat.

Zeci de perechi de hăitaşi duceau pe umeri trei căprioare, doi cerbi, patru mistreţi, patru lupi şi alte sălbăticiuni mai mici, cu picioarele legate cu frînghii de papură împletită şi prinse de prăjini lungi. In lumina făcliilor de răşină şi catran, alaiul cobora spre sat, după un ospăţ întins in faţa peşterii şi in peştera unde petrecuse o noapte Gaston Parrocel. Inima tînărului bătu cu putere în pragul acelei vizuini.

Cîţiva tăciuni stinşi, un pumn de cenuşă îi aminteau cu înduioşare de găzduirea fratelui său de cruce, Stoeniţă Vodă, de vrăjile bunei Sălumia, de prieteneasca primire a celorlalţi haiduci, care îl cinstiseră cu mămăligă, caş şi apă din Izvorul Zimbrului, cîntîndu-i:

Napaleonu Bunăparte
Stă colo la el departe
Ochii sus a ridicat
Şi spre lume a călcat...

Toate i se păreau acum îndepărtate, înfăşurate intr-un zaimf de auroră, ceva primăvăratic, dulce şi trist ca un cîntec de leagăn.

Il înduioşau toate, acum, pe bietul băiat, toate sufereau în jurul său: şi sălbăticiunile împuşcate sufereau, şi frunzele care trosneau sub picior sau se desprindeau, tremurînd, de pe crenguţele negre, şi norii pe care ii chinuia vîntul în înălţimi, şi vîntul care se jeluia pe coamele gorunilor şi-n funduri de prăpăstii; sufereau acuma toate, şi bietul Gaston mai mult decît toţi şi decît toate. Niciodată nu cunos-

cuse asemenea apăsare. Nici sărăcia adolescenței, grija piinii și a somnului, îndoielile, dezamăgirile luptei cu viața, la Paris sau in pustietățile Algeriei, nimic nu-i strinsese inima cu atita incleștare, nu-i dăduse impresia unei sclavii totale și eterne ca acum.

Noaptea petrecută intr-o vizuină de tilhari i se părea acum un liman de libertate mai larg și mai inalt decit captivitatea castelului și a iubirii sale fără de ieșire. Pentru prima oară in această dimineață n-o vedea pe Mușa ; crezuse că va veni și ea la vinătoare, sprintenă ca o căprioară ; crezuse că va putea să-i arunce o privire, în treacăt, s-o simtă in preajma lui, să primească un zimbet, o vorbă, un semn de viitor, o nădejde... Dar Mușa rămăsese singură in tristul palat din vale, unde totul insemna tăcere și renunțare.

Tăcere și din partea el, tăcere din partea tuturor. Nu-i venea să *creadă că el, Gaston Parrocel, care cu citeva luni inainte zburda* vesel, nepăsător pe bulevardele Parisului, cu spiritul vioi, glumind cu tinerețea surizătoare ce-i ieșea in cale, se afla acum intr-o pădure desfrunzită, in munții unei țări depărtate, printre oameni a căror limbă n-o înțelegea, robit unei iubiri care nu i se potrivea, fără să mai știe ce trebuie să facă.

Pină cind va dăinui această nehotărire, acest chin căruia nu-i vedea sfirșitul ? „Ce cauți pe la noi, străinule ?", de cine era acest vers pe care nu o dată și-l spusese și sub toridul cer african. „Ce cauți, străine, pe-aici ?" Intr-adevăr, nu mai avea ce să caute prin aceste pustietăți...

Va pleca ! Da ! Cit mai curind va pleca, s-ajungă iar, cit mai repede, in forfoteala marelui oraș, care-l va prinde in vîrtejul lui și-l va face să uite... Să uite ? Dar a uita pe cel ce ți-e drag nu este tot una cu a-l ucide ?

Să uite ? Dar nu va uita niciodată ! Nu voia, nu putea să uite !... Să se smulgă pentru totdeauna din preajma acestei dulci făpturi, care era totul pentru el, in afară de care nu mai exista nimic și care-i mijise, o clipă, lumina unei fericiri nebănuite ?! Insemna s-o ucidă pe ea și să se ucidă pe el insuși.

Niciodată ! Fie ce-o fi ! Va rămine acolo, legat in lanțuri, dar se va mulțumi să-i adulmece amintirea, să-i aștepte reintoarcerea, să stea in umbra ei o viață-ntreagă, fără s-o vadă, fără s-o audă, dar s-o simtă aproape, acolo, dincolo de zid...

Nici conul Arkip Rosetti nu era cu inima liniștită... Umbre grele îi căzuseră pe suflet, o apăsare se amesteca în el cu înduioșarea.

Greu ii venea să se despartă de Mușa, să rămină singur în pustietățile Drăgoșeștilor, in iarna care nu coborise încă, dar amenința din vîrful culmilor inzăpezite.

Îi era milă și de biata lui copilă, și de acel tinăr, care, la urma urmelor, n-avea nici o vină, nici un gind ascuns...

Se purtase cu toată discreția cuvenită, cu toată delicatețea unui oaspe ales și tocmai prin purtările acestea alese ciștigase inima fecioarei și stima părintelui.

Greu îi va fi cuconului Arkip să stea despărțit citeva luni, citeva săptămini numai de odorul lui neprețuit, de această primăvară care-i inflorea toamna vieții, de ciocirlia lui dragă, lumina cerului, steaua nopților, raza soarelui...

Să se ducă la Iași nu putea.

Jurase să nu mai calce pe acolo cită vreme va fi stăpin rosco-

vanul, prefăcutul, lacomul, nesătulul, necinstitul Mihalache Sturdza, care se purtase atît de urît cu el şi cu ai lui.

Din toate conacele pe care le avea pe cele douăzeci şi opt de moşii, boierul se statornicise pe cel mai depărtat de Iaşi, castelul de la Drăgoşeşti, departe nu numai de tîrgul de scaun, dar şi de pămînturile rodnice, moştenite din moşi-strămoşi... Palat cu ziduri înalte şi groase, cu porţi ferecate, pentru adăpost în zile de restrişte, greu de cucerit, înfruntînd biruitor năvala vrăjmaşilor, vechea reşedinţă a Ruseteştilor i se părea singurul locaş vrednic de înalta şi dispreţuitoarea lui izolare.

Va rămîne deci la Drăgoşeşti încă o iarnă. Dar va rămîne, de rîndul acesta, cu inima frîntă, cu sufletul întunecat.

Nu-i va fi uşor. Cum să iasă din acest întuneric, din această apăsare?

Copila trebuia să plece peste cîteva zile. Domnul Henri Parrocel însuşi, guvernorul, părintele ei sufletesc, o luase înainte, să pregătească pe cei de la Miroslăveni, de la Sandomira şi de la Iaşi pentru primirea domniţei.

Drumul de la Drăgoşeşti pînă la Iaşi se putea face într-o singură zi dacă plecai din zori şi schimbai caii de trei ori, gonind nebuneşte. Dar pentru călătoria copilei nu era prea mare grabă. Va petrece o noapte la conacul din Miroslăveni, a doua noapte la Sandomira şi va ajunge a treia zi seara la Iaşi odihnită. Administratorul, însoţit de Ilieş Împuşcă Vrabie, plecase la drum să aprindă focul în sobele de la cele două conace, să pregătească masă bună şi culcuş de puf măriei sale, mătuşei şi nepoatei — coana Marghioliţa şi odrasla boierească — în drum spre Iaşi.

Pe măsură ce se apropia ceasul de plecare, cel mai mohorît se făcea boierul, fiindcă de la el pornise hotărîrea. Ceilalţi îşi duceau osînda, neavînd încotro.

Trebuiau să se supună. Gustau numai amarul despărţirii, dar n-aveau nici o mustrare de cuget. Mustrările de cuget le avea numai el, boierul. Era copleşit pentru cîteşitrei.

Uneori îi venea să-şi schimbe cu totul planurile. Prea mare durere, prea mare jertfă pentru o himeră. Da! Va renunţa la visurile de mărire. Cine-i spunea lui că Săndulache Ghica va ajunge vreodată domn al Moldovei şi Maria Ruseteasca doamnă? A clădi un întreg viitor pe un simplu presupus era o neiertată greşeală.

N-ar fi mai bine să curme toate aceste pregătiri de ducă, să cheme pe cei doi copii şi să le dea binecuvîntarea părintească?

Toată lumea ar fi fost fericită!

Privighetorile şi ciocîrliile ar fi ieşit din ascunzişurile lor cîntînd în acest sfîrşit de toamnă ca într-o fermecată noapte de cireşar. Inima boierului se umplea de bucuria acestui gînd. Valuri de căldură dulce îl cutreierau. Se înălţa într-al nouălea cer, ducînd cu el în slavă şi pe cei doi tineri îndrăgostiţi.

Urîtul vis înceta... Nu va mai tînji nimeni, nu va mai plînge nimeni în vechiul castel al lui Antonie Vodă Ruset, fiindcă vrednicul urmaş al voievodului va aduce tuturora pacea sufletului şi voia bună.

Aşa va face! Cum se gîndise el măcar o clipă că s-ar putea întîmpla altminteri?

Arkip Rosetti lua, de multe ori, asemenea hotărîri generoase, dar sfîrşea totdeauna făcînd ceea ce i se părea mai înţelept, oprin-

du-se tot la cea dintii hotărire, aceia care se ivea singură intr-un om deprins să poruncească, să-şi apere avutul, să-şi implinească toate dorinţele, toate voinţele.

Odată, la Iaşi, în tinereţe, auzind de răscoala din Ţara Romînească a lui Tudor Vladimirescu, işi simţise mintea atit de infierbintată, inima atit de plină de dragoste pentru miile de ţărani care îi lucrau pe moşii, incit se hotărise să-şi impartă lor pămînturile, să-i fericească, mintuindu-i, mintuindu-se pe el insuşi... Dar se mulţumi cu această revărsare de bucurie a sufletului şi a doua zi parcă n-a mai fost nici obida mulţimilor năpăstuite, nici ridicarea lui Tudor, nici judecată dreaptă de făcut, nici moşii de impărţit. Boierul se făcu, la loc, boier. Oamenilor cu picioarele pe pămînt nu le strică, *din cind in cind*, să *dea cu capul* de *nori ridicindu-se, falnic,* pe piscurile dreptăţii şi ale indurării.

Cînd i-a murit, acum vreo zece ani, soţia, s-a simţit atit de singur şi atit de mişel, incit îşi porunci să se ascundă de lume, să se călugărească undeva, intr-un schit de munte, şi să-şi astimpere durerea in munci grele, in rugăciuni şi dumnezeieşti extaze. Dar nu ştiu cum se făcu, ce împotriviri i se iscară in inimă, că nu s-a mai închinat sihăstriei. L-a luat viaţa, cu bucuriile şi necazurile ei, cu poruncile ei.

Tot aşa, acum, după ce-şi trăise o noapte tainul de fericire, fericirea *lui* şi a *celorlalţi doi*, asemenea *zgircitului* ce *visează că risipeşte* în dreapta şi-n stinga, împlinind dorinţele de viaţă imbelşugată ale *celor din jurul său, iar* apoi, *mulţumit cu darurile* pe care le făcuse prin închipuire, işi vede inainte de lăcomia şi de zgircenia lui, boierul Arkip Rosetti se gindi că tot cea dintii hotărire este cea mai înţeleaptă. N-o fi Săndulache, o fi altul, dar tot viţă de domn să fie viitorul ginere. Franţuzul era papistaş, sărac, fără nume. Aşa că să-şi vadă de treabă! Le va fi greu foarte, la inceput, boierului şi copiilor, dar dumnealui se va cufunda in muncă, in scrisul hronicului Moldovei. Va ridica pe Antonie Ruset Vodă la inălţimea lui Ştefan cel Mare şi-a lui Vasile Lupu: măcar prin acest letopiseţ să-i rămină *numele* nemuritor *înviind* trecu*tul*, adincindu-se *in trecut*, va afla leacul zilei de azi şi inţelepciunea viitorului, işi va potoli intristarea *singurătăţii*. *Iar* ce *va mai fi, vom mai* vedea.

*

* *

Sosirea domniţei Maria Rosetti la Iaşi se petrecu întocmai cum orinduise domnul Henri Parrocel, administratorul-şef al moşiilor boie*rului Arkip*.

Cu spiritul său de ordine, impins pină la meticulozitate, omul de incredere al senioriei sale fixase nu numai ceremonialul cu care va fi primită unica moştenitoare a celui mai mare bogătaş din Moldova, dar şi ora, şi minutul la care trebuia să ajungă.

După cele două popasuri la conacele din Miroslăveni şi Sandomira, alaiul sosi la Iaşi intr-o seară friguroasă, in cea din urmă simbătă a lui noiembrie.

Văzduhul mirosea a zăpadă, iar vîntul care se stirnise de pe la *amiază* părea să curgă de jos *in sus*, cind ar fi trebuit să fie tocmai dimpotrivă.

Curtea ieşeană a *boierilor* Roseteşti se afla *la citeva zeci* de *paşi* mai sus de palatul lui Mihail Sturdza, la urcarea spre Copou.

Cea dintii trase la scară droşca în care venise domnul Parrocel să intîmpine pe domniță la barierea Iaşilor. Administratorul sări din caretă cu sprinteneala unui flăcău şi incepu să rînduiască sosirea şi primirea inalților oaspeți. A doua droşcă trase şi ea, ceva mai sus, ca să lase loc caleştii cu patru cai, a măriilor lor. In această a doua droşcă se țineau țanțoşi cei patru paznici, imbrăcați numai in fir, cu fesuri albe şi fustanele arnăuțeşti. La un semn al domnului administrator, ei slobozîră de trei ori puştile, ca să vestească lumii luminata sosire.

La auzul detunăturilor, oamenii incepură să iasă de prin case, umplură mahalaua şi se uitau la harabaua lunguiață, numită „braşoveancă", din care se cobora domnița rusetească, insoțită de mătuşa ei, Marghioala Roznovan, din neamul cnejilor Cantacuzini.

Urma a doua haraba, in care erau legate zdravăn cuferele şi geamandanele tinerei boieroaice, apoi o altă droşcă, in care mai erau patru arnăuți, inarmați şi ei, şi care trebuiau să tragă cu puştile in clipa cind cucoana Marghioala şi duduița Muşa vor pune piciorul pe prima treaptă a scării de piatră.

Cei doisprezece cai — patru înhămați la braşoveancă şi cîte doi la celelalte trăsuri — parcă erau învoiți şi ei, că începură să necheze, să-şi scuture zurgălăii şi să bată din copite, amestecindu-şi larma cu pocniturile şuşanelelor şi strigătele argaților, repeziți să descarce calabalicurile. Mare forfoteală şi-n încăperile conacului. Alergau slugile de colo pină colo, zăpăcite, ca să facă ceva, fiindcă lucrurile erau din vreme bine orînduite şi nu era nevoie de atîta zăpăceală. Toată casa era luminată de făcliile de ceară ale policandrelor; sute de lumînări ardeau şi răspîndeau prin odăi mireasmă de miere.

Abia trecuse Muşa pe întiia poartă a casei, că se auzi un cor de bună primire:

Mulți ani trăiască!

O ceată de tineri boiernaşi cinta, insoțită de taraful lui Barbu.

Alături de vestitul lăutar, in fruntea tinerilor boieri, se înfățişa beizadeaua Săndulache Ghica şi coana Săftica Rosetti, sora lui Arkip.

In vreme ce mătuşa îşi prindea in brațe nepoțica şi o săruta pe amîndoi obrajii, Săndulache Ghica tuşea, îşi dregea glasul şi citea, destul de emoționat, aceste stihuri ocazionale:

Distinsă copiliță,
Ca angelii de belă,
Cu roze pe guriță,
Cu glas de filomelă,
Cu pasul de gazelă,
Bine-ai venit la Ieşi!
Să stai să nu ne Ieşi!

Să stai mereu intr-una
Lucind ca şi o astră,
Rivalizind cu luna
Şi pasărea măiastră,
In citadela noastră
Să stai să nu ne Ieşi!
Bine-ai venit la Ieşi!

Muşa mulţumi, foarte mişcată de această delicată atenţie, şi trecu în iatac să se îmbăieze, să se schimbe, să-şi pună întiia tualetă de seară, în vreme ce fetele de casă, bucătarii şi feciorii pregăteau masa, în zumzetul cobzelor şi-n lunecarea arcuşelor pe strunele de scripcă, iar tinerii boieri, în aşteptarea ospăţului, făceau o partidă de bacara la repezeală.

Coana Săftica Rosetti îşi vedea nepoţica pentru prima oară. Se împăcase abia de curînd cu fratele ei Arkip, de care o despărţise, în trecut, politica.

Elisabeta sau Elisafta, de unde îi venise şi numele Săftica, fusese prima soţie a lui Mihalache Sturdza înainte ca acesta să fi devenit hospodarul Moldovei.

Nunta lor a rămas de pomină; pînă la sfîrşitul veacului trecut au vorbit de ea bătrînii ieşeni, rămaşi în Moldova sau risipiţi prin Bucureşti.

Săftica Rosetti era tînără de tot, un copil, cînd au dat-o părinţii, fără s-o întrebe, după flăcăul acela cu mustăţile şi barba roşcate, Mihail, din neamul vechi al Sturzeştilor.

În paraclisul palatului domnesc, cu binecuvîntarea mitropolitului însuşi, nuni mari fiind Vodă Calimah şi doamna lui, se prăznui cununia celor doi tineri.

Apoi mireasa se urcă într-o caretă trasă de patru cai; în faţă şi la spate avea cîte un arnăut, care ţinea în mînă o luminare aprinsă. Mirele purta un antiriu de mătase deschisă şi pe cap un işlic cît toate zilele. Clopotele bisericilor sunau, negustorii ieşeau în pragul dughenelor, lumea se aduna de pretutindeni, tarafuri de lăutari îi aşteptau la poarta curţii, toată boierimea din Iaşi se adunase în saloanele socrilor mari... Se întinse o masă ca-n poveşti, cu vin de Cotnar, cu toate bunătăţile, şi alături altă masă cu daruri multe pentru mireasă.

Dar visul a ţinut prea puţină vreme... Din scurta căsnicie a lui Mihalache Sturdza şi Elisaftei Rosetti s-au născut doi băieţi, Dumitru şi Gligore, poreclit viţelul, cel care a clădit, mai tîrziu, la Bucureşti, palatul din Capul Podului Mogoşoaiei, unde a fost Ministerul de Externe. Mihalache Sturdza, care vîna domnia, îşi părăsi nevasta ca să se însoare cu Smaranda, fata lui Vogoride. Acesta avea mare trecere la Stambul şi putea să-l ajute pe ambiţiosul tînăr să se facă hospodar.

Ambiţioasă şi ea, Elisafta se mărită cu hatmanul Constandinică Paladi, un alt candidat la scaunul Moldovei.

Precum ştim, hatmanul era cît p-aci s-ajungă domn dacă, înainte de alegere, n-ar fi murit de-o moarte grabnică, ciudată.

Gurile rele spun că... Dar cine stă s-asculte gurile rele?

De două ori văduvă, Elisafta Rosetti, încă tînără şi frumoasă, îşi ducea viaţa de cucoană mare la Iaşi, îngrijind de cei doi băieţi, pe care îi avusese cu Mihalache, continuînd să se vadă în bună prietenie cu hospodarul, chiar după ce acesta se însurase a doua oară cu fata lui Vogoride, Smaranda Doamna, care cu toate leacurile doftoriceşti şi băbeşti, cu toate scaldele în apa Prutului, făcătoare de minuni, cu toate acatistele şi rugăciunile la Maica Domnului şi la moaştele Sfintei Paraschiva, aflate în biserica Trei Ierarhi, nu se învrednicea a dărui soţului ei şi Moldovei cocon domnesc.

Cînd l-a înlăturat Mihail Sturdza pe Arkip de la vistieria ţării, Săftica nu s-a dat de partea fratelui, ci tot de partea întiiului ei bărbat

a stat, de partea lui Mihalache, deşi acesta lasse locul soţului ei Constandinică pe scaunul Moldovei. Oricît ar fi fost Safta de mumă a copiilor lui Mihalache, putea să se ţie mai în umbră, judeca boierul, fratele ei, precum şi celelalte rude.

Purtarea aceasta a supărat foarte pe conul Arkip. De aceea, vreme îndelungată, n-a mai vrut să ştie de dumneaei. Acum însă, anii trecînd, multe schimbindu-se, boierul socoti că Muşa nu putea sta la Iaşi ocolindu-şi mătuşa, care ţinea casă deschisă şi avea încă mare trecere. Lumea uitase de nevasta hatmanului Costandinică Paladi şi nu mai ştia decit de Elisafta Roseteasca, muma beizadelelor Dumitru şi Gligore, verii primari ai domnişoarei noastre şi cam de-o seamă cu ea. Muşa se va duce la baluri, la curtea hospodarului; va fi primită ca o adevărată domniţă, in vreme ce prietenii lui Arkip vor săpa din umbră pe roşcovan, lăudînd pe Ghiculeşti, pregătindu-le reintoarcerea pe scaunul voievodal.

O cărticică scrisă in franţuzeşte şi tipărită la Paris, cu subsidiile boierului de la Drăgoşeşti, şi care incepuse să treacă din mînă in mînă işi avea şi ea rostul in viitoarea răsturnare a Sturdzului.

Oare cărţulia, neiscălită şi venită tot de la Paris, a lui George Bibescu, împotriva lui Alecu Ghica nu grăbise prăbuşirea acestuia de la conducerea Munteniei şi nu-i inlesnise lui insuşi Bibescu înălţarea pe tron?

Intre cele două mătuşi, una soră cu răposata ei mamă, alta cu tăicuţul ei, Muşa va petrece o iarnă ca în vis. Bineinţeles că Marghioala Roznovanca nu spusese văduvei hatmanului ce ginduri au cu privire la Săndulache. La rindul ei, Elisafta Rosetti, sora lui Arkip, se şi gindise să mijlocească însoţirea Muşei cu un alt fecior de boier, tot de neam domnesc, Grigoraş Calimah. Băiat bun, acest Grigoraş! Frumuşel, deştept, dar cam beţiv şi cartofor.

Domnul Parrocel aflä din prima seară a sosirii la Iaşi intenţiile fostei soţii a hospodarului şi se bucura din cale-afară de această neaşteptată rivalitate, care ii va inlesni propriile planuri. El însuşi n-ar fi găsit o mai minunată ieşire din impas.

Din această luptă s-ar putea ca beizadeaua să cadă invins. Celălalt nu era primejdios, cunoscute fiindu-i darurile.

In orice femeie puţin trecută, oricit ar fi de sus pusă în ierarhia socială — şi mai ales dacă e pusă cit mai sus — trăieşte o peţitoare. Şi fiecare peţitoare, interesată sau nu, stăpîneşte un arsenal întreg de intrigi pentru a-şi astimpăra vocaţia: capcane de lup sau fire de păianjen, năvoade şi războaie de ţesut, împletituri de papură sau leagăne de borangic. Fii binecuvintată, doamnă Săltica Rosetti-Sturdza-Paladi!

Ingerul cel bun, care-l scăpase de moarte pe Henri Parrocel in ingheţurile de la Berezina, îi venise şi acum într-ajutor prin noul candidat născocit de cucoana Elisafta.

Foarte curtenitor cu amindouă mătuşile domniţei, guvernorul Muşei le aproba, misterios, proiectele, punîndu-se la dispoziţia lor, ceremonios, cu surisuri complice, dar neluindu-şi nici un fel de angajament, prefăcindu-se cu totul străin de aceste combinaţii matrimoniale.

După masa de seară, parcă chemaţi de-o vrăjitorie, mulţime de membri ai protipendadei ieşene se iviră la casa Roseteştilor, să-şi aducă omagiile frumoasei copile care-şi făcea intrarea in lume şi a cărei primire, admirabil regizată de preceptorul ei, luase proporţiile unei logodne, dacă nu ale unei nunţi.

Muşa nu era obosită de drum. Avea chiar nevoie să nu rămînă singură, să se distreze, să nu se mai gîndească la ceea ce se gîndea mereu. Dar icoana celui lăsat in singurătatea munţilor şi a bibliotecii nu mai era un gînd, ci o prezenţă aproape fizică, o intipărire bine reliefată, o ţesătură in care fibrele ei se împleteau cu ale lui peste spaţii şi ore.

Furată de această sărbătoare, de lumina policandrelor, de cintecele lăutarilor, de ciocnetul cupelor de cristal, de virtejul dansurilor, la care o pofteau pe rînd eleganţii oaspeţi, în frunte cu Săndulache Ghica şi cu Grigoraş Calimah, în această societate voioasă, in cadrul strălucit, care nu semăna deloc cu singurătatea şi tristeţea palatului din munţi, domniţa de la Drăgoşeşti incerca să uite, ca intr-o beţie de vin nou, proaspăta sfîşiere a despărţirii.

Dar, asemenea beţivului care cu cit bea mai mult, cu atît îşi deschide rana, în loc s-o cicatrizeze, Muşa nu se putea smulge din durerea ei.

Zadarnice toate laudele şi danţurile, şi muzicile, şi potirele închinate ei !... Gîndul copilei era la cel lăsat acasă.

Zadarnică şi povestea feciorului de boier care va fi spînzurat mîine de Gavrilă Buzatu, gidele Moldovei.

Acest Gavrilă ucisese un om şi, ca să fie iertat de pedeapsa morţii, se făcuse omorîtor de oameni : prin mîna lui treceau toţi osîndiţii, acolo sus, peste cimp, în faţa bisericii numită Frumoasa, unde se ridicau spînzurătorile.

Cum nu se aflase nimeni să fie călău, stăpînirea fusese bucuroasă să găsească un ticălos care, în schimbul vieţii, să ridice-n ştreang pe cei pedepsiţi de lege.

Mîine va fi spînzurat un boiernaş numit Ciuciuc.

Îndrăgostit de a doua soţie a tatălui său, invoit cu dînsa, flăcăiandrul işi ucisese părintele, ca să-i ia locul, averea şi muierea. Cum boierii nu puteau fi trimişi pe lumea cealaltă la fel cu oamenii de rînd — boierilor tăindu-li-se capul, iar ceilalţi fiind strînşi de gît cu funia —, au trebuit să dea pe mîna lui Gavrilă pe acest Ciuciuc, gide cu secure negăsindu-se la Iaşi. Înainte de a fi spînzurat, boierul trebuia scos din tagma lui. I se punea pe umeri caftanul — semnul boieriei —, care i se smulgea apoi, in strigătul : „Nevrednic este !“

Luîndu-i-se de pe umeri caftanul, i se punea pe cap o căciulă ţărănească şi un suman de rînd şi era dus la locul de osîndă.

Cele două mătuşi, întrecîndu-se în amănunte înfiorătoare cu alţi musafiri, povesteau Muşei toate împrejurările iubirii vinovate şi ale omorului. Îi descriau şi spectacolul ispăşirii.

— Mîine vei vedea şi această privelişte rară, domniţă !..., îi spuse unul dintre tinerii dănţuitori, care nu ştiau ce petrecere să mai născocească spre desfătarea domniţei.

Într-adevăr, a doua zi, Muşa fu dusă la una dintre cele şaptezeci de case boiereşti care făceau pe atunci fala Iaşilor. De la fereastra acestei case putea să vadă jalnicul alai, din cap pînă-n coadă. Ferestrele şi uliţele erau pline. Niciodată nu se văzuseră atîţia ieşeni la un loc. Nu-şi închipuise nimeni pînă atunci cîtă lume poate vieţui in această veche cetate de scaun.

Ca furnicile ieşeau, de pretutindeni, bărbaţi şi femei cu prunci in braţe, cu cîte doi ţinci agăţaţi de poale şi care intrau in viaţă cu această întunecată *privelişte. Iată şi procesiunea...*

Intîi mulţimea de gură-cască.

Apoi cîţiva slujitori călări, apoi o trăsura cu patru cai, în care şedea în picioare aga [1], apoi alţi cîţiva slujitori călări, pe urmă o altă trăsură cu cîţiva funcţionari ai divanului.

Şi iată pe Gavrilă Buzatu, un cogeamite om îmbrăcat în straie roşii, iar alături de el osînditul, un tînăr sfios ca o fată mare. Faţa lui plină de blîndeţe înduioşă femeile din mulţime. Îşi făceau cruce şi blestemau pe maştera care-l ademenise, îl împinsese la cel mai grozav păcat: uciderea părintelui. Ticăloasa scăpase de osînda morţii, alegîndu-se numai cu închisoare pe viaţă.

În bătăile jalnice ale tuturor clopotelor din tîrg, în cîntecele de prohod ale preoţilor şi-n murmurul mulţimii, care jelea pe Ciuciuc şi blestema pe femeia vinovată, alaiul înainta încet, spre barieră, ieşea afară din oraş şi urca spre Monastirea Frumoasa, unde ajutoarele lui Gavrilă ridicaseră spînzurătoarea şi unde ispăşirea se săvîrşi după datini.

Lumea se trase de la ferestre, se adună de pe uliţi, ducîndu-se fiecare la treaba lui, mulţumit că văzuse ce nu se vede în fiecare zi.

După această rară petrecere, fata boierului rosetesc fu poftită la curte, unde luă masa împreună cu cele două mătuşi ale ei, cu beizadelele cu Niculaie Şuţu, de faţă fiind şi măriile lor Mihail Sturdza şi Smaranda Doamna.

Seara avu loc o reprezentaţie teatrală la celălalt palat domnesc, alături de locuinţa Muşei, din drumul Copoului.

Hospodarul ridicase în acel conac un teatru cu trei rînduri de loji şi cu destule alte locuri să încapă cît mai multe feţe din protipendada Iaşilor. Era o reprezentaţie dată în folosul bucureştenilor, loviţi de focul care pustiise o parte din reşedinţa domnească a Ţării Romîneşti. În valul de frăţie care cuprinsese cele două ţări surori, moldovenii se întreceau să ajute pe cei prigoniţi de soartă.

Vasile Alecsandri scrisese dinadins o piesă, „Nunta ţărănească", în care interpreta el însuşi pe unul dintre eroi (Alecu Leonescu). Povestitorul Constantin Negruzzi înfăţişa pe Moş Trohin-Păcală, iar în grecul Chir Gaitanis apărea un tînăr boier, Matei Millo, care ţinea o înaltă dregătorie pe lîngă domnul ţării. Acest Matei Millo avea un haz nespus şi întrecea cu trei prăjini pe toţi cei care se încumetau să se teatralicească alături de el. În rolul grecului Gaitanis, Millo vorbea cu un accent aidoma, cînta, ţopăia, şi toată lumea se prăpădea de rîs. Sătui de graiul elinesc şi de maimuţăriile franţuzeşti, dornici să vadă izbîndind sufletul şi limba ţării, moldovenii, ca şi muntenii, mai ales coconetul, se îmbrăcau, de la o vreme, în portul naţional, mîndrindu-se foarte cu el. Rîdeau cu poftă şi aplaudau să le plesnească palmele atunci cînd Matei Millo imita pe grec sau cînd Moş Trohin-Păcală, jucat de Constantin Negruzzi, iar mai tîrziu de fiul său Iacob, spunea:

Ia, de aceea merge lumea
Cu-naintea înapoi.
Căci acum cu franţuzeasca
S-a scrintit şi mintea-n voi!

*
* *

[1] Aga — prefectul poliţiei.

In acel început de iarnă fără zăpadă, zilele treceau repede. Serile urmau unor amiezi petrecute în sînul altor familii, care se întreceau să poftească pe bogata moștenitoare. Lumea și începuse a vorbi de lupta ce se încinsese între Callmah și Ghiculești, spre cîștigarea inimii și a miinii frumoasei castelane de la Drăgoșești.

Dar inima și mintea copilei erau aiurea.

Cînd domnul Parrocel fu deplin încredințat că-și lasă protejata și stăpîna pe miini sigure, își luă rămas bun, grăbit să ajungă acasă și să facă boierului un raport amănunțit asupra felului cum își petrecea vremea domnișoara noastră.

La plecare Mușa îl pofti într-un colț, lîngă fereastră, și, cu fruntea ușor încruntată — unde era zburdălnicia fetiței de odinioară? —, îi spuse cu un ton aproape indiferent, cu o superioritate de viitoare doamnă a țării, dar cu un oftat adînc ce-i cutreiera toate cuvintele:

— Domnule Parrocel, vă mulțumesc pentru interesul pe care-l puneți in ocrotirea mea. (Spusese „ocrotirea" cu oarecare nuanță de ironie, cu un suris care-i înflorea la un singur colț al buzelor, nu pe gura întreagă.) Țin să vă mărturisesc că înțeleg ostilitatea pe care ne-o purtați, lui Gaston și mie, cu toate că ne iubiți pe amîndoi. Înțeleg că nu puteți gîndi alt fel decît la fel cu tatăl meu. Această atitudine vă onorează. Aș vrea, însă, să știți, domnule Parrocel, că oricit ați uneltí — iertați-mi cuvîntul — dumneavoastră, mătușa mea Roznovan și mătușa mea Paladi, eu nu mă gîndesc o clipă să renunț la Gaston. Orice s-ar întîmpla.

— Mă autorizați să-i comunic nepotului meu?

— Dacă nu contravine planurilor dumneavoastră, nu numai că vă autoriz, dar chiar vă rog!

Domnul Parrocel ascultа cu fața atentă, severă, căutînd să-și ascundă adevăratele sentimente. Era încîntat de felul oficios, ceremonios, în care se exprima tînăra lui elevă.

Îi răspunse și el într-un ton tot atît de diplomatic, de oficial, deși bucuria care-i copleșea inima l-ar fi îndemnat să aleagă expresii mai sincere, mai calde, mai populare chiar.

Lăsînd pe Ilie Împușcă Vrabie la Iași, pe lîngă domniță, Henri Parrocel porni spre Drăgoșești pe o zi scînteietoare, cu focuri de toamnă întîrziată pe cerul începutului de decembrie.

N-a mai dormit la Sandomira. Se va opri la noapte la Miroslăveni. Mai avea niște socoteli de luat de la vătaful acelei moșii.

După o noapte petrecută la Miroslăveni, încărcat de bani, porni, de cu zori, spre Drăgoșești. Era numai el în droșcă și, pe capră, Vlad vizitiul. Vlad, singurul om din Moldova pe care-l chema așa.

Parrocel remarcase că numele Vlad și Mircea, atit de obișnuite în Valahia, nu le purta nimeni dincolo de Milcov, nici latifundiarii, nici țăranii moldoveni. Se vede unde nu-l chemase pe nici un voievod Vlad sau Mircea.

Se urcase soarele în creștetul cerului, cînd zări, din droșcă, venind spre el, un călăreț.

Drumul era pustiu. Numai ei doi și-acel om călare, pe-al cărui umăr stîng răsărea țeava unei puști. Henri Parrocel luă și el carabina pe care-o ținea la dreapta, pe perina droștei, și o cîntări în miini de cîteva ori, ridicînd-o s-o vadă și călărețul. Ca s-o vadă călărețul și mai bine, el întinse acea carabină spre capră, schimbînd-o cu pușca pe care o purta Vlad surugiul.

Cal și trăsură se apropiau, se întîlneau, se despărțeau: călărețul

spre Iaşi, omul din caretă spre Drăgeşeşti. Dar, amîndoi, după ce schimbară fulgerul unei priviri, încetiniră pasul cailor.

Parcă ar fi avut să-şi spună ceva...

Călăreţul îşi întoarse armăsarul negru, sprinten, arăpesc, care administratorului i se păru foarte cunoscut: nu mai încăpea îndoială: era Zmeurel...

Călăreţul se apropie de droşca lui Henri Parrocel şi i aruncă un familiar:

— Sărut mîna, unchiule!

— Da' de cînd ne înrudim? întrebă francezul, surprins.

— Nu eşti dumneata unchiul fratelui meu de cruce, al lui musiu Gaston? Atunci eşti şi unchiul meu.

— Mă rog matale, dar cine eşti? îl iscodi Henri Parrocel.

— Nu mă mai cunoşti? întrebă, rîzînd cu nişte dinţi strălucitori, călăreţul.

Parrocel se uită lung la el. I se păru un chip cunoscut, foarte cunoscut.

Stoeniţă îşi tunsese pletele, îşi răsese mustăţile şi barba şi semăna mult cu cineva... dar cu cine semăna? Preceptorul Muşei nu-şi dădea bine seama cu cine semăna acel frumos ţigan.

— Cu cine să semene decît cu el însuşi!? se întreba şi-şi răspundea franţuzul, căutînd să-şi rememoreze chipul pletos şi bărbos al haiducului, care acum nu mai avea nici cercei de aur la urechi, nici inele şi galbeni în plete.

— Nu cumva vei fi Stoeniţă Vodă?

— El şi nu altul!

— Da' calul boierului de ce-l furaşi, voievoade?!

Iar rise pămîntaşul codrilor, de rîndul acesta rînjet de lup.

— Nu l-am furat. L-am împrumutat. După ce mă voi face hatman, i-l trimit boierului înapoi.

— Hatman?

— Hatman! Mă duc la Iaşi să mă-nchin. Mă las de haiducie. Mă duc la vodă şi-i spun că mă-nchin dacă-mi dă o mie de galbeni şi mă face hatman.

— Voievoade, mi se pare că nu eşti în toate minţile!

— Vom trăi şi vom vedea!

— Aş vrea să ştiu şi eu cum o să se-ntîmple aşa ceva?

— Apăi să vezi, musiu ciocoiule. Am auzit că se face răscoală, cu Vodă-n frunte. Dacă-mi dă mia de galbeni ce s-a pus pe capul meu şi mă face hatman, îl ajut să întindem răscoala.

— Răscoala nu se face-n cap cu Vodă, flăcăule! Se face împotriva lui şi împotriva apăsătorilor, cînd se face!

— Atunci mă bag hatman la răscoală! Eu nu pot să stau cu mîinile-n sîn. Trebuie să fac ceva. Voievod nu, haiduc nu. Doar n-o să stau să torc la fus, ca femeile?!

— Numai să n-ajungi iar pe mîna lui Gavrilă Buzatu!

— N-ajung, că mă-nchin! M-am săturat să mă tot ascund prin codri şi prin schituri!

Tăcură o vreme fiecare, aşteptînd să spună celălalt ceva. Rupse tăcerea Henri Parrocel.

— D-apăi, voievoade, dacă te dai cu stăpînirea, cum rămîne cu haiducia?

— Să mă fac eu hatman şi vom videa! răspunse Stoeniţă cil-

pind şiret din ochiul sting. Alt fel lucrezi cu o mină de oameni şi alt fel cind ai toată oastea Moldovei la indemină!

— Doar n-o să te apuci să răscoleşti şi pe ostaşi?

— D-apăi ce, nu sint şi ei feciori de robi?

Şi Stoeniţă tăcu deodată şi se incruntă. Ii părea rău că-i scăpase destăinuirea. De la o vreme, nu mai spunea nimănui ce are de gind să facă. Fusese vindul în mai multe rinduri şi acum işi ţinea gura Cum işi dăduse drumul în faţa franţuzului, nu inţelegea nici el. Poate unde-l simţea om de incredere. Poate unde era unchiul fratelui său de cruce. Musiu Gaston nu le vorbise şi el de răzmeriţe, de stăpiniri nedrepte, de-o viaţă mai bună pentru omul amărit?

Pe măsură ce inaintau şi vorbeau — călăreţul mergind la pas, de-a lungul trăsurii — Henri Parrocel se simţea tot mai atras de acel tînăr ciudat, a cărui frunte, ai cărui ochi, al cărui zimbet i se păreau cunoscute de cind lumea.

O mare vrajă se desprindea din toată acea făptură puternică, şi totuşi delicată, din acel faun atit de sălbatic, şi totuşi atit de blind şi de cald, uneori. Fiul ţigăncii, al roabei de odinioară, era drept, mindru, plin de-o voievodală nobleţe. Iar fostul ostaş al lui Napoleon, fostul Vîntură-Lume, se vedea pe el insuşi în călătorul care-i mergea alături, işi vedea propria-i tinereţe vagabondă... Asemenea acestui *personaj silvan*, *numit de popor* „păunaşul codrilor", *nu putuse nici el* să stea „cu *miinile în sin*", în depărtata *lui tinereţe, şi* plecase in lume să-şi caute norocul.

Simţea că acel om, pe care il vedea abia a doua sau a treia oară, e mai apropiat de el decit mulţi alţii, pe care ii intilnea de ani intregi, necontenit. Simţea că acest „frate de cruce" al nepotului său va avea şi el un cuvint de spus, o faptă de indeplinit în viitorul lui Gaston... Şi presentimentele nu-l înşelau niciodată.

Parcă ghicindu-i gindul, Stoeniţă il întrebă:

— Frate-meu ce face?

— E tare mihnit.

— Mihnit? De ce?

— Pojarul tinereţii. Focul inimii!

— Stai că nu inţeleg!

Parrocel îşi puse degetul pe buze şi-l arătă, cu ochii, pe vizitiu.

Gestul acesta creă o nouă intimitate între cei doi călători. Aşadar, Gaston are o taină pe care unchiul nu se încumeta s-o dezvelească în faţa unui străin. Aşadar, el, Stoeniţă, nu era un străin în faţa celor doi frinci. La rindul său, Henri Parrocel simţea o mare nevoie să se destăinuiască, să se spovedească, să împărtăşească şi altuia gindurile care-l frămintau. La drum se leagă frumoase tovărăşii. Doi oameni care nu s-au cunoscut pină atunci se împrietenesc şi se incred unul intr-altul; fiind drumeţi, necunoscuţi pină atunci, străini unul de altul, n-au să-şi impartă nici averi, nici ranguri, nici inima unei femei. Le-au lăsat acasă, Nu le mai tulbură plecarea, orizonturile noi, cerul pur al depărtărilor. Orice drum e o viaţă nouă... Orice nou tovarăş de drum e un inceput de viaţă.

Aflind de necazurile fratelui său de cruce, ochii lui Stoeniţă se măriseră de intrebări. În ei Henri Parrocel citi nu o simplă curiozitate trecătoare, ci un interes afectuos, parcă o făgăduială de a uşura, de a alina acea mihnire.

Ciocoiul — pe vremea aceea ciocoi insemna omul de incredere al boierului —, musiu ciocoiul ii făcu semn cu mina să aibă răbdare,

că-i va povesti el ce se intimplă cind n-o mai avea martor pe surugiu.

Cind urcă soarele în virful cerului, vestind oamenilor că e vremea să-şi stimpere foamea, droşca şi călăreţul se opriră lingă fintina de la marginea drumului. Era vestită *„fintina cu sfinţi"*: un puţ acoperit şi inconjurat de scînduri, pe care erau zugrăvite chipuri de mucenici.

Henri Parrocel desfăcu traista cu merinde şi dădu o parte vizitiului.

Acesta, parcă inţelegind că ceilalţi doi vor să rămină singuri, se duse să mănince lingă ghizdul izvorului, in vreme ce drumeţul tuciuriu la faţă descălecă şi, la poftirea domnului administrator, se urcă lingă el, în trăsură.

Şi după ce mincară piine albă proaspătă cu păstrăvi afumaţi şi pui fripţi şi se ospătară cu caş de munte şi baclava cu nuci pisate şi vin de Cotnar, musiu ciocoiul ii povesti lui Stoeniţă Vodă toată supărarea băiatului şi-a fetei, dragostea lor cea mare, precum şi împotrivirea boierului.

— De ce nu-i lasă să se ia? intrebă Stoeniţă.

— Fiindcă băiatul e sărac...

— N-are dumnealui destul şi pentru el?

— Băiatul nici nu e de neam...

— Da' de unde ştie boierul de unde se trage băiatul? Dumnealui, boierul, e incredinţat că e de neam şi dumnealui? Nu l-o fi făcut maică-sa cu vreun ţigan de pe moşie, cum se obişnuieşte?!

— Să vezi, Stoeniţă dragă, băiatul mai e şi străin...

— Ce este aceea „străin"? Străin e numai turcu', păginu', care l-a prigonit pe Marcu Săracu. Şi alta ce mai e?

— Mai e că pe fată stăpînul meu vrea s-o dea după vreo odraslă boierească... o beizadea... Vrea s-o facă doamna Moldovei...

— I-a dat vreo ţigancă in bobi? I-a citit in ghioc aşa ceva?

— Nu!

— Atunci de unde ştie boierul că o s-ajungă socru de impărat?

— Străbunicul măriei sale a fost Antonie Vodă Ruset, domnul Moldovei.

— A fost! Şi eu am fost voievodul ţiganilor şi nu mai sint. Eu trăiesc, şi din Antonie n-au mai rămas decit ciolanele!

— Nu vorbi cu păcat! il mustră Parrocel, căruia ii creştea inima să-l audă exprimîndu-se aşa despre puternicii lumii.

— Cucoane, spune-mi, rogu-te, domniţa ce zice? Se mai vede cu frate-meu? Oftează ori s-a răzvrătit?... I-a mustrat cumva boierul, au s-a făcut n-aude şi n-a vede? Eu vreu să aflu toate acestea, ca să ştiu ce trebuie să fac...

— Dumneata, voievoade, să-ţi vezi de treabă! Aiasta trebuie să faci dumneata! se răsti franţuzul, care părea că-i spune tocmai dimpotrivă:

— Amestecă-te, Stoeniţă dragă, că poate de la tine ne-o veni mîntuirea!

Pe cit părea franţuzul de minios, pe atit era de liniştit ţiganul.

— Nu schimba vorba, cucoane, şi spune-mi ce te-am intrebat!

Domnul administrator ii implini voia.

— Bieţii copii oftează de li se rupe inima, dar boierului puţin îi pasă! I-a despărţit... Aşa a găsit de cuviinţă.

— L-a alungat pe frate-meu? sări Stoeniţă speriat.

— Nu, că are nevoie de el. L-a oprit la Drăgoşeşti. Dar a surghiunit biata copilă. A trimis-o la Ieşi cu mătuşă-sa, Marghioala Roznovcanca, să-i mai treacă de urît... şi să-l uite pe flăcău...

— Unde stă la Iaşi?

— Cine?

— Domniţa...

— Nu e treaba dumitale! se răsti franţuzul. Apoi, după ce se uită împrejur:

— Unde vrei să stea? La dumnealor, la casa dumnealor de-acolo... O ştie toată lumea... pe deal, la Copou, lîngă palatul domnesc!

Stoeniţă rămase pe gînduri şi număra ceva pe degete.

De teamă să nu se schimbe vorba, isteţul administrator continua să şi înduioşeze tovarăşul de drum, exagerind tragedia celor doi îndrăgostiţi.

— Mă tem să nu se prăpădească amîndoi de inimă rea...

— Da' de ce n-o fură? întrebă, liniştit, Stoeniţă.

— Cum s-o fure?

— Cum se fură! Vorba cîntecului:

> — *Cucule cu pana sură*
> *Spune-mi caii cînd se fură?*
> — *Noaptea pe fulgerătură,*
> *Cînd e ceaţă, cînd e bură!*

Cum l-a furat unul de-ai noştri pe Cristos. Ieşiseră toate seminţiile pămîntului să se ducă la Pilat cu jalbe şi cu răzmeriţă să le dea pe Mîntuitor înapoi. „Ce jalbe, mă! Ce răzmeriţă — le-a spus ţiganul. Las' să înnopteze, că-l fur eu de pe cruce". Şi l-a furat, de-a scos poteraşli vorba c-a înviat. Le era frică să nu le taie capul împărăţia!

— Aşa o fi fost pe-atuncea. Acum e ceva mai greu, Stoeniţă dragă!

— O fi greu pentru boieri, da' pentru mine nu e greu...

— Cum asta?

— O fur eu, musiu ciocoiule! Îi fur pe amîndoi şi-i duc la un schit, de nu-l ştie nici dracul, nici mitropolitul. Am eu acolo nişte maici şi-un popă de credinţă. Mă ocrotesc cînd sînt la ananghie. Acolo îi ascund pînă le punem pirostriile. După ce i-oi cununa cu popa de-acolo, să mai poftească boierul să-i descunune!...

La gîndul unui asemenea deznodămînt, Henri Parrocel, om al legii şi al ordinii, se cutremură.

— Caută-ţi de treabă, haiducelule! Aşa ceva nici prin gînd să nu-ţi treacă... Să nu te mai aud vorbind aşa ceva, că drept la aga nimeresc cu tine!

— Treaba mea, musiu ciocoiule, eu sînt frate de cruce cu dumnealui Gaston, nu sînt cu dumneata!

— Nepotul meu nu s-ar învoi la aşa ceva, în ruptul capului!

— L-ai întrebat?

— Nu l-am întrebat, dar îl cunosc... În ruptul capului!

— Atunci nu-i e dragă fata! Dacă i-ar fi, nu s-ar mai codi Las' pe mine, cucoane! Tot n-am eu ce face pînă la răscoală. Eu era să-mi dau grumazul pe mîna lui Gavrilă Buzatu, pentru slobozirea ţiganilor şi acum să stau cu mîinile în sîn cînd e vorba să scap alte făpturi nevinovate?

— Stoeniță, am isprăvit! se răsti Henri Parrocel, în inima și în mintea căruia bobul semănat de păunașul codrilor începea să încolțească.

Și cu cît încolțea mai mult acest gînd al răpirii, cu atît se arăta mai supărat cuconul Henri. Se ridicase în picioare mînios și aduna resturile merindelor, aruncîndu-le în traistă și bodogănind.

Stoeniță se uita la el și rîdea.

— La omul bătrîn dragostea n-are crezare! Dac-ai fi mai tînăr, ehei!

— Să nu mai vorbim, proclete, auzitu-m-ai?

— Să nu mai vorbim, dar nici dumneata să nu scoți o vorbuliță, auzitu-m-ai? Nici dumnealor să nu le spui, să nu se afle. Ajunge să știi dumneata. Dacă vei auzi, într-o bună zi, că a pierit unul de la Drăgoșești și cealaltă de la Iași, să știi că primejdie nu e și că are Stoeniță Vodă grijă de ei.

— Cu calul ce faci? întrebă mai-marele moșiilor boierești.

— I-l trimit boierului înapoi...

—Nu te grăbi, că dumnealui și-a mutat gîndul de la Zmeurel. Mai ține-l o vreme. De! Cine știe?! Poate o să ai nevoie de el!

Apoi, cu un zîmbet viclean:

— O să ai nevoie de el... la răscoală! încheie musiu ciocoiul.

CAPITOLUL IX

O iarnă bogată se revărsase peste țara Moldovei. Crivățul bătuse ce bătuse, cărînd din spate, prin cele șapte vămi ale văzduhului, toată zăpada Ucrainei și se potolise. Acum ningea domol, fulgi mari și înstelați, care se îndesau, se lipeau, se topeau unul într-altul, acoperind case și grădini, drumuri și coline, păduri și cîmpii.

Asemenea ninsoare nu se mai văzuse de ani îndelungați. Parcă nu mai era o scuturare de fulgi, ci o lunecare de troiene moi și blînde, ce se lăsau în fîlfîiri tăcute peste celelalte troiene așternute, presuri albe, să le primească frățește.

Iașul era plin de clinchetul zurgălăilor. Săniile ieșiseră ca din pămînt, la cele dintîi vestiri ale omătului, și zburau ca săgeata, de colo pînă colo, încrucișîndu-se, ocolindu-se, întrecîndu-se, spre hazul cucoanelor îmblănite, care rîdeau și țipau de bucurie și de spaimă, înfundate sub păturile groase, pe perinele moi.

La hotelul numit „de Petersburg", peste drum de reședința domnească, picase, o dată cu zăpada, într-o sanie cu patru cai negri și încărcată de lăzi și cufere, un boier tînăr, pan Stanislas Zalomițchi. Purta căciulă mare de samur, blană grea din piei de sobol și cizme lungi, pînă la genunchi, tivite și căptușite cu nurcă.

Era înalt și subțire frumosul călător, dar prea oacheș ca să fie polonez.

Și, pre a mea lege, nici că era!

Acest oaspe nou, necunoscut ieșenilor și care cheltuia galbeni cu nemiluita, bînd vin spumos franțuzesc în tovărășia lui Barbu Lăutaru, nu era altul decît Stoeniță Vodă al nostru, pe care-l botezase Zalomițchi pirdalnicul de cîntăreț, văr bun cu Sălumia, muma voievodului țiganilor.

In două zile, tot orașul nu mai vorbea decît de frumusețea și de bogăția nobilului leah.

Se spunea anume că pan Stanislas venise la Iaşi să-şi caute mireasă.

Protipendada se grăbise să-l poftească la sindrofii, intrecindu-se care pe care să pună mîna pe el şi să-l pețească pentru fetele nemăritate, dornice de bărbat avut şi cu nume răsunător. Dar Barbu Lăutarul spunea tuturor că măria sa e numai în trecere prin Iaşi şi că a lăsat logodnică la Krakau.

Tot el, vestitul cîntăreț, îl ferea de boiernaşii tineri, care-l pofteau la bacara, faraon, stos, otuzbir şi alte nevinovate jocuri de cărți. Nici la masa verde nu se inghesuia polonezul şi cu cit era mai singuratic cu atit avea mai multă căutare.

Vodă Mihalache Sturdza ştia tot ce se intîmplă in cetatea-i de reşedință şi, mai ales, ce se întîmplă peste drum, la hotelul de Petersburg. Din dosul perdelelor, la fereastra ce da spre poarta de intrare a acelui hotel, domnitorul vedea cine vine şi cine pleacă. Aşa dăduse el de urma unei urzeli menite să-l răstoarne de pe scaun; văzuse pe conspiratori intrînd şi ieşind, forfotind in hanul cel mare al Iaşilor. Printre aceşti conspiratori era şi franțuzul Vaillant, precum şi cițiva juni feciori de neam, care umblau îmbrăcați țărăneşte, cu suman, căciulă şi opinci.

Ca să-i împrăştie şi să-i facă de ocară, Vodă imbrăcase la fel citeva zeci de ocnaşi şi-i pusese să măture ulițele. În felul acesta, lumea va lua drept puşcăriaşi pe cei ce se impotrivesc stăpînirii şi le va trece cheful să mai umble in port național şi să tulbure tirgul. Pe Vaillant l-a trimis peste hotare, şi răsturnarea de domn nu s-a mai întîmplat.

Acum, vicleanul hospodar voia să ştie ce este cu acel străin, care împrăştia atit bănet, şi înălțimii sale nu-i trimisese incă nici un plocon. Se gindea Vodă să trimeată pe aga şi alte iscoade, dar n-a fost nevoie: la o nuntă, tinărul secretar al prințului fu intimpinat de Barbu Lăutarul, care-i spuse, între două mazurci:

— Coane Mafteiaş, pan Zalomițchi ar dori să se înfățişeze măriei sale cu plecăciunile cuvenite...

Zis şi făcut. A doua zi, chiar, străinul cu straie bogate şi zimbet de femeie fu poftit la curte. Vodă îl aştepta pe la aprinsul luminărilor.

Cind ajunse Stoeniță in marea încăpere unde inaltul hospodar îşi primea musafirii, il găsi roşu de mînie, tremurind tot.

Ce se întimplase? Să vă povestească, aşa cum mi-a povestit şi mie, bătrinul scriitor Iacob Negruzzi, care şi-a petrecut copilăria la Iaşi, pe vremea lui Mihalache Sturdza:

Doi boieri se judecau pentru hotarul moşiilor lipite. În fața divanului domnesc, a ciştigat unul dintre ei, cel care avea mai puțină dreptate. Dar pentru ca această hotărire a divanului să aibă putere, trebuia să fie întărită de Vodă. Celălalt boier, cel care pierduse judecata, căzu la înțelegere cu Petrache Asachi, secretarul intim al domnitorului, tocmiră prețul dreptății şi numitul boier fu poftit la hospodar, în marele salon de audiențe, pe inserate, ca să nu prea fie văzut. În mijlocul incăperii erau aşezate două măsuțe. Pe una sta anaforaua — decizia domnească —, iar cealaltă măsuță era goală, în aşteptarea pungii pe care, după datină, urma s-o pună acolo omul cu jalba. La ceasul şi minutul hotărit, pe o uşă trebuia să între in aceeaşi clipă Mihalache Sturdza, iar pe cealaltă moşierul cu pricina. Lucrurile se petrecură întocmai. Boierul se inchină adinc,

sărută mina lui Vodă, îi mărturisi cum stau lucrurile şi-l rugă să se milostivească a-i face cuvenita parte. In acelaşi timp, scoase din buzunarul de la spate al surtucului punga de galbeni şi o puse pe masă

Vodă, cu ochii pe actul de judecată se făcea că nu vede peşcheşul Citea mereu, iar cind isprăvi de citit rosti :

— Cîtă vreme voi domni eu peste această ţară, dreptatea va fi dreptate pentru toţi ! Am aflat cuprinsul jalbei dumitale. Hotarul cerut ţi se cuvine !

Şi măria sa iscăli actul, il intinse împricinatului. Acesta se plecă adinc, sărută din nou mina voievodului şi dete să iasă. Dar n-apucase să facă trei paşi, că se pomeni pocnit cu ceva greu în cap şi auzi pe domnitor strigind :

— Tilharule, m-ai înşelat !

Pasămite, măria sa, obişnuit cu cîntăritul banilor, luase punga de pe masă şi văzind că n-are greutatea cuvenită, o aruncase in capul vicleanului moşier, care o luă la fugă pe scări şi dus a fost, cu preţioasa anaforă in mină.

In starea aceasta de minie il găsi Stoeniţă Vodă pe celălalt voievod. Amindoi şedeau acum faţă-n faţă, in lumina sfeşnicelor pe care le puneau în cele patru colţuri ale încăperii slujitorii palatului.

Oaspele nu văzuse pîn-atunci faţă împărătească. Credea că i se va arăta un voievod asemenea celor zugrăviţi pe zidurile de biserică, un domn cu barbă, cu anteriu lung, cu coroana pe cap şi purtind pe braţe un chivot[1] de aur. Cind colo, dădu peste un tirgoveţ ca oricare altul, cu mustaţa răsucită şi cu bărbuţa roşcată, sub bărbia şi faţa rasă.

In schimb, Mihail Sturdza fu uluit de infăţişarea polonezului, care era îmbrăcat intr-o haină de catifea vişinie, strînsă pe mijlocul subţire, împodobită cu brandenburguri de aur. Avea cizme lungi, roşii, imblănite, iar la cingătoare purta sabie turcească încovoiată, cu minerul bătut in pietre scumpe.

Sub braţul sting ţinea o căciulă uşoară, cu pană de cocor înfiptă într-o copcă de smarald, aşa cum purtau in vechime voievozii.

Pan Stanislas Zalomiţchi se ţinea ţanţoş, cu fruntea mîndră, cu capul puţin lăsat pe spate. Intreaga lui făptură aducea aminte cirmuitorului Moldovei, om umblat prin ţări şi prin muzee străine, de cavalerii şi baronii, de prinţii pictaţi în tablouri mari, cu rame late de aur. Văzuse unul aidoma la Cracovia.

Intinse mina alesului musafir şi-i spuse citeva cuvinte de bun venit in limba polonă.

Şi pe cind vorbea, se gîndea :

— Asta o să mă despăgubească de păcăleala tilharului de adineauri !

Dar musafirul îi taie vorba, spunîndu-i într-o moldovenească neaoşă :

— Nu te mai osteni, măria ta, că nu sînt leah. Nu mă cheamă pan Stanislas Zalomiţchi, ci Stoian Asălumiei, după numele mumă-mii, ţiganca Sălumia ! Eu sînt vestitul Stoeniţă, voievodul ţiganilor, iar acuma căpitan de haiduci.

---

[1] Chivotul este miniatura în metal a bisericii ridicată de acel ctitor.

Mihalache Sturdza rămase năucit. Cel din fața lui fulgera din ochii negri și din dinții albi de lup.

— Și ce poftești? îl întrebă scurt hospodarul.

— Am venit să mă-nchin.

— Te lași de tîlhării?

— De-aceea am și venit, ca să mă las!

— Cînd a fost să te spînzure, te-am iertat.

— Iertat, măria ta, că m-au răscumpărat țiganii pe două mii de galbeni.

— Acum cît ai adus?...

— Nimic, că nu le mai sînt voievod.

— Atunci cum vrei să te iert?

— Cum se iartă haiducului care vine să se-nchine...

— Ce-ai de gînd?

— Să-mi dai, măria ta, anaforaua de slobozenie și-om vedea.

Ochii lui Mihalache jucau pe sabia turcească, pe pietrele scumpe ce străluceau pe mînerul sabiei lui Stoeniță.

— Am să-ți dau. Numai să te juri că te lași de blestemății.

— Nu mă jur, dar mă las!

Vodă bătu din palme. Intră un boiernaș tînăr, cel cu care se înțelesese Barbu la o nuntă.

— Musiu Milule, îi porunci Vodă. Ai să-mi faci un firman de iertare pentru închinatul hoț de codru Stoian Asălumiei.

Matei Millo se plecă adînc și ieși să întocmească hrisovul haiducului.

— Atîta numai, măria ta, că trebuie să-mi dai și mia de galbeni! zise acesta.

— Care mie, mă? se răsti Vodă.

Care s-a pus pe capul meu, pentru cel ce mă va *aduce* viu sau mort în fața măriei tale. Uite că m-am adus singur. Să-mi dai mia!

— Băiatule, tu nu ești în toate mințile!

— Legămînt domnesc, măria ta!

— Ascultă, țigan obraznic! izbucni Vodă, în care clocotea mînia și nu se mai putea stăpîni. Au nu știi în fața cui te afli? Așa se vorbește domnului Moldovei?! Ești în mîna mea, tîlhare! O dată dau poruncă să te lege și să te spînzure!

— Aiasta n-ai s-o faci, măria ta!

— Și de ce n-aș face-o?

— Află țiganii și-și pierd încrederea în cuvîntul domnului Moldovei! Eu am călcat slobod pragul acestei case și slobod am să ies, măria ta, altminteri nu mai e lege și dreptate în țara Moldovei!

Iar rămase încremenit, neștiind ce să răspundă, hospodarul.

Om umblat prin lume, precum v-am mai spus, el nu numai că văzuse muzee străine, dar citise și auzise multe. Și-așa precum flăcăul chipeș din fața lui îi amintea de prinții și baronii din vechile cadre aurite, purtarea lui Stoeniță îi aducea aminte de acei cavaleri răzvrătiți, de nobilii care luau calea codrului și înfruntau pe regi, pe episcopi și pe judecători, în numele dreptății și al libertății. Nu era Vodă obișnuit cu asemenea înfățișare mîndră. Înconjurat de sfetnici și dregători slugarnici, se simțea copleșit de acest tînăr țigan, care nici măcar nu-i sărutase mîna, cum i-o săruta oricine-i trecea pragul, fie cel mai mare și mai bătrîn boier.

Stoeniță îl lămuri:

— Nu pentru mine îţi cer mia de galbeni, ci pentru cei douăzeci de tovarăşi ai mei. Capul lor n-a fost pus la preţ. De închinat n-au venit să se închine. Slobozi sînt să facă tot ce le-o spune inima. Eu vreau să le dau cîte cincizeci de galbeni şi să se ducă fiecare la casa lui, că nu de bine au plecat de la vatra şi de la şatra lor!

Ochii hospodarului nu se mai dezlipeau de sabia turcească. De-atîtea nestemate ce-i împodobeau mînerul, măria sa începu să vadă stele verzi:

— De unde-o ai? întrebă el.

— Mi-a dat-o la un praznic Sofultea, voievodul ţiganilor din Ţara Romînească. O avea de la un paşă turcesc, pe care l-a învoit pe drumul Giurgiului.

— Cum vine asta „l-a învoit"?

— S-au înţeles aşa, ca să-i dea turcul sabia şi să-l lase Sofultea slobod spre Bucureşti.

— Nu prea-nţeleg...

— Nici eu n-am înţeles bine, dar aşa a fost!

— Era singur paşa?

— Nu era singur, dar Sofultea era cu mai mulţi!

— Lua-v-ar muma dracului de blestemaţi! zise Vodă rîzînd cu poftă.

Şi iar bătu din palme şi iar intră, plecîndu-se adînc, secretarul lui Vodă, însoţit de altul.

— Să cereţi la agie cei o mie de galbeni puşi pe capul haiducului Stoeniţă, să-i dăm cui l-a adus!

Cei doi grămătici ai lui Vodă ieşiră de-a-ndaratelea, cam nedumeriţi.

— Stoeniţă, îi zise Vodă, îmi pari om de omenie, viteaz şi iscusit, flăcău de credinţă. N-ai vrea să intri în slujba mea?

— Hatman![1] răspunse scurt Stoeniţă, rînjind ca lupul.

— Hatman? se miră Vodă. E cam mult! Slujba asta e pentru boierii de neam!

— Măriei tale îi trebuie boieri sau oameni de credinţă, aşa precum ai spus, viteji şi iscusiţi?

— Te iau întîi porucic[2], pe urmă, cu vremea, te înalţ în cin[3].

— Ori hatman, ori nimic! Mă-ntorc voievod al ţiganilor!

— Cum ţi-e voia! îi răspunse Mihai.

Apoi, cu ochii surîzători şi cu glasul mieros:

— Cînd un hatman e prins de altul şi i se-nchină, e datina să-şi scoată sabia din teacă şi să i-o dea celui ce l-a răpus!

Fără să-i spună un cuvînt, dar străpungîndu-l cu priviri dispreţuitoare, Stoeniţă începu să-şi desprindă cureaua.

— Poftim şi teaca, nu numai sabia... că dacă-ţi dau numai sabia, se cheamă că m-ai răpus. Şi pe Stoeniţă Vodă nici Vodă nu-l poate răpune!

Şi-i întinse preţioasa armă.

Hospodarul puse mîna repede pe ea, dar, ca să nu pară prea lacom, o aşeză pe măsuţa care-l despărţea, ca şi cum nu era cine ştie ce mare lucru.

---

[1] Hatman — şeful suprem al oştirii.
[2] Porucic — locotenent.
[3] Cin — rang.

Mai vorbiră cei doi voievozi cit vorbiră, pină intră un slujbaş cu anaforaua şi Asache cu punga.

— O mie de galbeni, boierule ? întrebă Stoeniţă Vodă.

— O mie ! răspunse Asache.

— O mie, că dacă nu, nu mă ţiu de legămînt ! mai zise pan Stanislas.

Îşi luă de pe măsuţă căciula cu pană de cocor, se plecă in faţa domnitorului, dar nu tot atît de adînc cum se pleca in faţa conului Arkip, şi, aruncind sabiei o *ultimă privire*, mai *cîntări o dată punga-n* mîna dreaptă, uitîndu-se cînd la pungă, cînd la sabie, arătă cu sprinceana sabia lui Mihalache Sturdza şi-i spuse clipind şiret din ochi :

— Face mai mult !

Şi ieşi mîndru, cu fruntea sus, pe buze cu un zîmbet batjocoritor, dispreţuitor.

Şi-n gindul lui, în inima rănită de tăişul de care se despărţise, trecu o fulgerare : „Să fii sănătos, Stoeniţă, că vine ea vremea s-o pui înapoi, la cingătoare !".

*

* *

De la Vodă, Vodă Stoeniţă nimeri glonţ peste drum, la hotelul de Petersburg, unde-l aştepta, în faţă, sania cu patru cai şi, ceva mai departe, la spate, alte două sănii cu cîte doi cai şi cu cîte trei oameni de-ai săi in fiecare.

Îşi strinse calabalîcurile, le încărcă, le legă la spatele saniei, împărţi cu dărnicie de paşă pumni de sfanţi celor ce-l slujiseră şi porni la vale, urmat de celelalte două sănii, spunînd că o ia spre Roman. La un colţ de uliţă, însă, surugiul intoarse caii şi porni pe drumuri infundate, urcă iar spre Copou şi ajunse dincolo de al doilea palat al lui Mihail Sturdza, in faţa casei Roseteştilor.

Se opriră ciţiva paşi mai sus, şi unul dintre cei şase oameni ai lui Stoeniţă urcă cele trei trepte ale conacului boieresc, bătu la *poarta cea mare, stîrnind un lătrat* de *cîini care vestea* pe cei *din* casă că a sosit cineva şi că trebuie să fie cu băgare de seamă.

Acea ştafetă spuse că a venit de la Drăgoşeşti, trimisă de măria sa, şi că are o poruncă de dus domniţei Mărioara.

I se răspunse că domniţa e plecată la nişte neamuri din Tătăraşi, impreună cu mătuşa dumneaei, coana Marghioala Roznoveanca, şi că nu va intîrzia să sosească pentru cină.

Într-adevăr, nu trecu jumătate de ceas, şi un clinchet de zurgălăi răsună din vale ; cele două lumini roşii ale felinarelor licăriră în noaptea grea, sub cerul incărcat de nori, dar fără ninsoare, iar sania sosi, urcînd uşor, în faţa casei.

Citeva mogîldeţe se iviră din umbră. Doi inşi puseră mîna pe hăţurile cailor şi alţi doi se apropiară de cele două femei, gata să coboare.

Unul dintre ei zise aşa :

— Domniţa rămîne în sanie, iar luminăţia ta, coană Marghioală, îi vei aduce din casă cele de trebuinţă pentru drum. Avem poruncă de la conu' Arkip s-o ducem la Sandomira, unde are să-i spună ceva... Aşa ne-a poruncit măria sa, aşa facem, sărut mîna !

Omul care ieşise întru intîmpinare îşi ţinea căciula în mînă şi vorbea cuviincios cu duduile, ca nu cumva să le sperie.

— Mata, surugiule, nu te da jos! se răsti al doilea vizitiului, căruia treaba aceasta nu i se părea curată şi începuse a se mişca. Ar fi vrut să spună ceva, să strige, să scoată pistolul de sub zeghe, dar i se păru că zăreşte, nălucind în umbră, alte mogîldeţe. Nu crîcni. Rămase îngheţat pe capră.

Coana Marghioala tremura toată.

Ajutată de cei doi inşi cu capul descoperit, coborî din sanie spunînd că va face cum a hotărît fratele dumisale, boierul. Intră în casă. Cei şase oameni din sănii, cu Stoeniţă şapte şi cu surugiii zece, şedeau la pîndă, cu ochii în patru.

Nu trecu mult, şi unul dintre ei văzu cum sare gardul din fundul curţii o arătare şi cum se strecoară pe lîngă ziduri să coboare spre tîrg.

Înţelegînd că e vorba de o iscoadă, Stoeniţă o luă spre el, îl ajunse din urmă — cît ai clipi din ochi — şi-i spuse:

— Dă fuga la agie şi dă-le veste că au venit tîlharii s-o fure pe domniţa Roseteasca!

— La agie mă duceam şi eu...

— Te-a trimis coana Marghioala?

— Dumneaei m-a trimis!

— Bine, ia dă-te mai încoa!

Il trase lîngă un copac, îi vîrî în gură un mototol, îl legă bine de mîini şi de picioare şi-l pironi de trunchiul copacului, înfofolindu-l cu o frînghie subţire şi lungă, parcă pregătită dinadins. Il lăsă acolo, apoi trimise pe cei mai crunţi dintre haiduci, pe Lepră şi pe Anagnoste, să intre în casă cu pistoalele întinse şi să spuie coanei Marghioala a se grăbi cu făcutul lăzii, că altminteri îi zboară scăfîrlia şi dumneaei, şi slujitoarelor. Aşa făcură cei doi haiduci şi ajunseră la slujitoare, care dîrdîiau de frică sprijinind pe boieroaică de subţiori.

Coana Marghioala strănută fără să fi tras praf de tiutiun pe nas, atîta spaimă o cutreiera.

— Faceţi lada, fetelor, nu v-am spus?... strigă ea zîmbind dulce lotrilor şi încruntîndu-se la slugi.

— Să pofteşti şi dumneata cu noi, grăi unul dintre lotri. Aşa e porunca măriei sale. Vei dormi în sanie, iar în zori te vom culca la Sandomira, în pat moale şi cald!

— Ba eu... încercă să se împotrivească Roznoveanca, dar îngheţă cînd văzu pe unul dintre tîlhari jucîndu-se cu pistolul, aruncîndu-l în mai multe rînduri spre tavan şi prinzîndu-l cînd de coadă, cînd de vîrful ţevii.

In vremea aceasta, afară, Muşa, ghemuită în fundul saniei, sta şi nu se dumirea. Nu-i era frică. Dimpotrivă.

Intîmplarea aceasta o scutura din plictisul vieţii de toate zilele, o înviora.

Işi dădea bine seama că nu putea fi vorba de o poruncă a tatălui ei. Nu era s-o ridice conul Arkip aşa, tam-nesam, în toiul nopţii, însărcinînd cu treaba aceasta gingaşă nişte slujitori pe care dînsa nu-i cunoştea, nu-i văzuse niciodată.

Trebuia să fie altceva la mijloc şi nu-şi dădea seama ce. Dar parcă simţea că e ceva spre binele ei, şi dacă nu era să fie ceva

spre binele ei şi era să fie rău, de pildă să fie ucisă, nu e nimic! O să moară şi o să scape de paza mătuşilor ei şi de viaţa aceasta, care nu-i dăruia ce-avea mai scump pe lume: bucuria dragostei. I se părea Muşei că, dacă va muri, va muri numai cu viaţa aceasta de azi şi că, după această moarte, va începe viaţa ei cea adevărată, cea lîngă omul iubit şi care era departe acum. Pînă să moară, însă, îi era frig şi-i era foame. Şi coana Marghioala nu mai sosea.

Trei slujitori necunoscuţi de Muşa veneau acum spre sania unde era copila, o pofteau în cealaltă sanie, cea cu patru cai, o urcau şi-o-nveleau bine.

Unul dintre ei, care părea a le fi căpitan, se apropie, scoase din felinar o luminare aprinsă şi la flăcăruia ei arătă domniţei un inel pe care-l purta în degetul mic al miinii stîngi.

Focul galben al boţului de seu scăpăra scîntei albastre şi roşcate în piatra scumpă. Era inelul ei, inelul pe care duduiţa Rosetcasca îl dăruise într-o seară de toamnă haiducului Stoeniţă, în schimbul cerceilor de aur pe care îi purta şi acum. Ca un răspuns tăcut la acel semn de recunoaştere, Muşa îşi duse mîna la cele două inele subţiri care îi străpungeau urechiuşile.

Mica nelinişte pe care o încercase pînă atunci se potoli.

— Nu-ţi fie teamă, măria ta! îi spuse acel *tînăr boier*, pe care nu-l cunoscu, fiindcă nu mai purta nici pletele, nici bărbuţa neagră a păunaşului codrilor. Am venit să te furăm spre binele măriei tale...

Apoi, în şoaptă:

— Şi-al lui musiu Gaston!

La auzul numelui drag, Muşa deschise nişte ochi mari, miraţi, înecaţi de fericire. O cuprinse un amestec de teamă şi de bucurie. O dulce teamă, o bucurie întunecată îi învăluiau inima tînără şi neîncercată de primejdii, de spaime şi de înaripări. Pentru ea, toate erau proaspete şi minunate.

Nu ştia însă ce e bine şi ce e rău pe această lume, ce trebuie să facă şi ce nu trebuie. Deocamdată simţea că porneşte pe calea unei dezrobiri şi că i-e foame.

— Boierule dumneata, se rugă dînsa de Stoeniţă, spune să ne aducă şi ceva de mîncare...

Pan Stanislas Zalomiţchi, ca un adevărat pan ce era, se plecă adînc, cu mîna dreaptă pe inimă, şi intră singur în casă, spre a îndeplini voia şi porunca măriei sale.

Urcînd treptele, se încrucişă cu slujitoarele care purtau lada cu veşminte de drum ale domniţei, precum şi un coş cu de-ale mîncării.

— Să plecăm, boierule! se rugă Muşa.

— Aşteptăm pe coana Marghioala! răspunse omul cu căciulă domnească de samur şi cu şubă lungă din piei de sobol.

— Ce să mai vie şi dumneaei? se alintă domniţa — un alintat care era şi o tînguire.

— Cum porunceşte măria ta, aşa va fi!

Stoeniţă zîmbi din umbră, clătină capul, înveli bine pe Muşa cu *un pled blănit şi se urcă pe capră, lîngă surugiu. Muşei îi păru* bine că acel boier, oricît era el de boier, nu se aşezase lîngă dînsa, în sanie, ci se alăturase vizitiului. Acesta dete bice cailor tocmai în clipa cînd cucoana Marghioala se ivea pe uşă, însoţită de două femei de casă, care o sprijineau din greu.

Cind văzu că sania porneşte fără dumneaei, Roznovanca oftă un „valeu de mine, maică prea curată !" — un strigăt poate de spaimă, poate de bucurie —, dădu in genunchi şi, fără să mai aştepte să ajungă la icoana Maicii Prea-curate din iatac, incepu să facă nişte cruci mari cit o jumătate de om, rugîndu-se Precistei, poate căutind s-o indure, poate mulţumindu-i că nu fusese răpită şi dumneaei.

Cele trei sănii porniră, fulger de iarnă, prin nămeţii inalţi : una cu tilharul şi domniţa răpită, celelalte două cu cite trei vlăjgani cu puştile pe umăr.

Cit a ţinut drumul, pe unde trecea acel drum Muşa nu-şi dădea seama ; şi-a infundat năsucul in traista de merinde, a mincat un pui intreg fript, a sorbit de trei ori din plosca cu vin negru şi dulce, pe urmă a adormit şi a dormit somn de prunc scăldat, visind zboruri de lupi albi intraripaţi şi auzind plesnete de bice : un arhanghel de argint gonea o ceată de heruvimi, care rideau şi se dădeau peste cap in livada plină de flori a unui paradis inzăpezit.

S-a pomenit, apoi, domniţa intr-un schit de maici. Umbre negre, purtind in miini făclii de ceară, se imbulzeau in jurul ei, care de care mai grăbite.

O stareţă blindă şi citeva călugăriţe au primit-o cu alintări, au dezbrăcat-o şi au culcat-o intr-un pat moale, din arhondărie. Pe boierul cel tinăr, care o adusese aici, nu l-a mai văzut. Poate nu-l văzuse nici pe el aievea, ci numai in visul cu lupii zburători şi cu serafimii bucălaţi din paradis. Toate se desfăşuraseră ca intr-o vălmăşeală de vise ; povestea se depăna incă...

CAPITOLUL X

Ajungind la Drăgoşeşti, domnul preceptor Henri Parrocel povesti boierului Arkip Rosetti ce frumos fusese primită la Iaşi domnişoara noastră, cum işi petrecea vremea in mijlocul protipendadei, din sindrofie in sindrofie, din soareà in soareà, din biserică la concert, la teatru, inconjurată de cele două mătuşi, de citiva tineri bine crescuţi şi de dragostea părintească a feluritelor rude aflate in capitala Moldovei.

Pe boier domnul Parrocel il găsi intinerit şi nu pregetă să i-o spuie : in lipsa bunului său administrator şi sub influenţa lui Gaston, monseniorul işi tunsese, jur imprejur, barba amestecată şi ciştigase zece ani inapoi.

Işi mingiia cam nedumerit această podoabă a chipului ; degetele-i nu erau obişnuite cu lipsa mătăsii stufoase ce se revărsase pină atunci printre ele, ani indelungaţi, pe pieptul măriei sale. Privindu-se in oglindă, conul Arkip nu-şi mai intilnea infăţişarea impozantă de paşă sau de episcop. Un costum modern, adus de Parrocel de la Iaşi şi tăiat la fel cu al domnitorului Mihail Sturdza, de insuşi croitorul acestuia, desăvirşi transformarea in contemporan al seniorului de la Drăgoşeşti, care, in adincimea codrilor Moldovei, işi pregătea infăţişarea de viitor parizian.

Cel care-şi meremetisise [1] astfel stăpinul era meşterul Avedik Cricorian, un armean din Botoşani. Boierul il adusese la curte să tundă şi să radă ţepii din obrazul oamenilor şi să le scoată măselele găunoase.

---

[1] A meremetisi — a drege, a repara, a întrema.

Avedik se mai pricepea şi la reparatul covoarelor, lipea cioburile vaselor sparte şi ale geamurilor, dregea scindurile scorojite ale bibliotecii şi mai avea grija broaştelor de la toate uşile şi porţile conacului. Om de casă, el locuia în fundul grădinii, printre ceilalţi slujitori, şi venea o dată pe săptămînă în iatacul măriei sale să-i taie şi să-i poleiască unghiile, să-i netezească barba şi pletele şi să-i cureţe părul din urechi.

De cite ori ieşea meşterul Cricorian din iatac, conul Arkip avea un an mai puţin.

Dacă patronul întinerea, nu se petrecea acelaşi lucru cu secretarul său literar, Gaston Parrocel, care, in mijlocul atitor cronici din vechime, în vechiul şi tristul palat pătrat şi vopsit galben, începea să se ofilească.

Băiatul se simţea prizonier între zidurile înalte, încărcate cu tablouri şi rafturi de bibliotecă.

In prezenţa domnişoarei Maria Rosetti, aceste ziduri, aceste portrete, aceste peisaje, aceste cărţi legate în piele roşie, cu litere aurite, ii păreau pline de primăvară şi cîntau ca un stol de privighetori şi de ciocîrlii. Acum toate erau mohorîte. Feea care le dădea raze de soare şi ciripit de zori plecase din mijlocul lor, ducînd cu ea lumina şi cîntecul.

Oare la Iaşi ningea tot atît de greu ca la poalele Ţuguiatului?

Prinsă în vîrtejul distracţiilor, se mai gîndea, oare, la el frumoasa castelană de la Drăgoşeşti?

Sau, din roiul fluturilor care îi dădeau tîrcoale, se va fi găsit vreunul, cu aripile poleite, care s-o facă a-şi uita rătăcirea de o clipă?

Mare fu bucuria tînărului cînd unchiul său îi repetă cuvintele Muşei, acea reinnoire a legămîntului de veşnică iubire.

Henri Parrocel se crezu dator să comunice acest lucru şi monseniorului. Om cinstit, el nu putea să ascundă părintelui simţămintele nezdruncinate ale copilei.

Arkip Rosetti îşi încruntă sprincenele la această veste. Fruntea i se înnoră şi atunci cînd guvernorul Muşei îl informă de indiferenţa pe care domnişoara noastră o arăta curtezanilor ei de la Iaşi.

Calimahul era frumuşel, deştept, plin de farmec, dar, din păcate, îi plăcea prea mult vinul şi vodca şi, mai mult decît vinul roşu şi vodca albă, îi plăcea masa verde.

Ocrotitoarea şi peţitoarea lui, Săftica Paladi, sora boierului Arkip, căuta în zadar să-l apere, să-l laude, să-l înfofolească; i se punea în cale, mereu, apriga cumnată a fratelui ei. Coana Marghioala Roznoveanca strica doar cu o vorbă ce dregea intr-o zi cuscra domniei sale. Voia cu orice chip să-l înlăture pe urmaşul foştilor domnitori calimahi, ca să scoată la preţ pe Săndulache Ghica.

Săndulache Ghica era într-adevăr mai potolit decît celălalt vlăstar domnesc; băiat serios, modest, cinstit, trăgîndu-se dintr-un şir întreg de voievozi, ar fi fost un soţ potrivit şi un hospodar cuminte. Unde pui că mai era cărturar şi stihuitor! Lucrul acesta, în acea vreme, era ceva de fală, nu de ocară, ca mai tîrziu.

Oare Dumitraşcu Vodă Cantemir nu fusese şi el om al condeiului? Insuşi craiul polon Ioan Sobieschi nu stihuia şi el?

Şi încă stihuri romineşti, pe care vestitul rege le făcea aflîndu-se în gazdă la nişte boieri moldoveni:

Nice casă, nice masă,
Nice dragă jupineasă!

Poet, poet bietul Săndulache, dar avea zece ani mai mult decit celălalt pretendent și încă o dată virsta Mușei. Nici frumos nu prea era sărmanul. Mărunțel, adus din spate, cu un cap prea mare pentru făptura lui firavă, cu salba ceea de barbă neagră sub fața rasă — cum se purta și Mihail Sturdza —, n-avea nimic care să farmece o copilă romanțioasă. Chiar dacă n-ar fi fost Gaston la mijloc — și unchiul sublinia cu tărie că de Gaston nu poate fi vorba —, suava, unica odraslă a Roseteștilor n-ar fi putut să-și consacre tînăra și minunata ei viață unui exemplar redus de umanitate. Henri Parrocel vorbea ca din cărți, și tonul său savant impresiona adinc pe Arkip Rosetti ce-și prindea frumosul cap intre degetele inelate și-și cufunda privirea în călimară, ca și cum ar fi vrut să scoată din fundul ei înțelept răspunsul la întrebările ce-l ingîndurau și cărora el singur nu le putea găsi răspuns.

Ca un trăsnet din cerul senin al iernii căzu vestea că domnița a fost răpită la Iași, pe innoptate.

Coana Marghioala Roznovan, mătușa, prin mamă, a Mușei, trimise, chiar în noaptea aceea de pomină, trei oameni de credință — unul dintre ei era argatul care fusese legat de tilhari — să incunoștințeze pe boier de cumplita intimplare, iar al treilea, Ilieș Împușcă Vrabie, rămas la Iași după plecarea domnului administrator.

Cei trei slujitori nu știau decit atit : o sanie cu patru cai, două sănii cu doi cai și cu vreo zece inși se opriseră in fața casei dinspre Copou, ridicaseră pe măria sa duduița, lăsind in prag pe coana Marghioala, care tocmai voia și dumneaei să plece, nevrind in ruptul capului să lase copila singură in mîna hoților.

Nu trecu mult de la venirea celor trei soli cu vestea rea și iată sosind la Drăgoșești alte două sănii, cu patru paznici inarmați, care o aduceau pe coana Marghioala. Caii fumegau de atîta goană.

Cumnata povesti boierului cum se întîmplaseră lucrurile, și cel de la agie bănuiau că răpitorul era un tînăr boier leah, pan Stanislas Zalomițchi.

Polonezul acela venise de citeva zile la Iași, trăsese la hotel de Petersburg. Era frumos și bogat, zvirlea bani cu nemiluita, petrecea cu lăutari și bea vin spumos franțuzesc. Avea mulțime de cufere și de lăzi, trei sănii, opt cai și speriase tîrgul cu avuțiile lui.

Spunea lumea că a venit in cetatea de reședință să-și caute mireasă.

Un ceas mai inainte de a fi răpit pe Mușa, fusese primit cu mare alai de către domnitor, căruia ii dăruise o sabie turcească încovoiată, cu minerul bătut in pietre scumpe.

Plecase de la hotel spunînd că va cobori spre Roman, dar s-au pomenit cu el sus, pe deal, și-a luat prada și dus a fost.

Arkip Rosetti rămase năucit. La așa ceva nu s-ar fi așteptat in *vecii-vecilor. Ginduri negre il ciuguleau ca niște corbi.*

Nu știa ce să mai creadă, nu-și mai putea inchipui nimic. Chemă pe Henri, pe Gaston și, citeși patru, cu Roznoveanca, se sfătuiră pînă noaptea tirziu. Nici o lumină nu se arăta. Nici o veste nouă nu venea.

Cine era acel boier leah? De unde știa de tinerețea, de frumusețea, de avuțiile Mușei? Unde va fi dus-o? De ce nu venise el insuși, la Drăgoșești, s-o ceară?

Aşa se frămîntau cei patru, in biblioteca boierului, tot aşteptînd să audă clinchet de zurgălăi, să mai sosească o sanie cu veste nouă, veste bună. Dar noaptea era întunecată, tăcută şi pustie. Toate ferestrele satului din vale erau stinse. Alteori mai tremura cîte un opaiţ. Acum nimic. Singurătate şi tăcere ca la un început, ca la un sfîrşit de lume.

În vreme ce Arkip, Marghioala şi Gaston işi frămintau sufletul, işi tot storceau mintea ca pe-o cirpă udă, doar va izvorî ceva, musiu Henri clătina din cap şi-şi spunea in sinea lui:

— Straşnic cavaler, acest Stoeniţă! S-a ţinut de vorbă! Acum trebuie să fie la schitul despre care mi-a vorbit, dacă nu cumva e pe cale să-l fure şi pe Gaston! Providenţa să-i lumineze cărările!

— Nu, această situaţie este intolerabilă! incheie boierul pe franţuzeşte, aşa cum, de altminteri, vorbiseră toată seara. Va trebui să plec eu insumi! Da! Ştiu că mă voi umili ducindu-mă la Iaşi, dar n-am incotro! E vorba de viaţa celui din urmă vlăstar rosetesc! Mă voi infăţişa la palat, lui Mihalache Sturdza, să-i cer fata înapoi, să puie toate străjile, toate poterile să mi-o aducă! El e răspunzător! Sub ochii lui a fost răpită copila! Să-mi răspundă el cine este acel polonez care i-a dăruit o sabie de paşă? Cum de l-a lăsat să facă asemenea faptă alături, chiar, de palatul domnesc? Ce fel de pază are Moldova?

Boierul se preumbla de colo pînă colo, minios, strigind, bătînd cu piciorul în podea.

— Nu monseniore! il întrerupse Henri Parrocel. Nu este de demnitatea excelenţei voastre să se umilească in faţa hospodarului, nici măcar să plece la Iaşi. Mă voi duce eu! Nu uitaţi, monseniore, că eu am făcut parte din armatele lui Napoleon, l-am urmat in mai multe campanii. M-am luptat mai crunt cu viaţa decit înălţimea voastră şi, fără să mă laud, cred că am dus la bun sfîrşit toate însărcinările pe care mi le-aţi dat!

Tonul cu care vorbise administratorul era atit de ferm, incit stîrni increderea şi recunoştinţa boierului. Un val de nădejde ii incălzea inima şi i-o răcorea.

Minunat om, acel Parrocel, care-l scosese din atitea încurcături! Ce s-ar fi făcut fără el? Cine i-ar fi administrat şi sporit averea înlocuind vechilii necinstiţi sau incapabili, vinzind la preţul cel mai ridicat grînele şi vitele numeroaselor sale moşii!

Unde va fi găsit un dascăl, un preceptor mai minunat ca el, care să infrumuseţeze mintea şi sufletul adoratei copile?

Admiraţiei şi gratitudinii pe care o purta de ani îndelungaţi boierul omului său de incredere, se adăuga acum o mare afecţiune, şi afecţiunea aceasta se revărsa şi asupra tînărului secretar, nepotul admirabilului său administrator, guvernorul, părintele spiritual al Muşei... Bietul om trebuie să fi fost tot atit de indurerat ca şi el de această stranie dispariţie! E drept, nu părea infrînt, copleşit ca tatăl insuşi, dar un fost „grognard" al lui Bonaparte n-avea dreptul să se arate copleşit! Cu atit mai mult creştea Parrocel in stima şi dragostea patronului său.

Aşadar, domnul administrator va porni chiar a doua zi spre Iaşi, făgăduind că va trimite cite doi emisari pe zi, la Drăgoşeşti, cu informaţii noi, cu rezultatul demersurilor făcute pe lîngă Vodă. Va cere o grabnică intrevedere principelui domnitor. Se va interesa de originile şi situaţia acelui Stanislas Zalomitchi. Il va căuta pînă în

gaură de şarpe! Il va găsi! Îi va smulge prada! Monseniorul să nu aibă nici o grijă!

Cel care n-ar fi ştiut ce ştia musiu ciocoiul ar fi bănuit — şi cu drept cuvînt — că acele asigurări elocvente porneau din firea lui de om de la sud, din fanfaronada gasconului, care nu-l părăseşte nici în anii bătrîneţii.

In fond, „părintele spiritual al Muşei" nu vedea limpede ce urma să facă, dar ştia un lucru, şi acesta era cel mai important: copila fusese răpită de Stoeniţă şi se găsea acum în adăpostul unei mănăstiri.

In aşteptarea unui alt eveniment — ridicarea lui Gaston de către haiduc (şi acest eveniment nu trebuia să-l găsească pe el, pe Henri Parrocel, la Drăgoşeşti) — va pleca la Iaşi, va face anchetele făgăduite, va trimite veste de două ori pe zi şi va întreţine speranţele stăpînului. Deocamdată, la drum! Porni cu trei sănii şi şase puşcaşi. Primejdia lupilor pîndea la fiecare cotitură, la fiecare deschizătură a cîmpurilor troienite.

Luase cu el şi pe Ilieş. Nu atît ca să-i fie într-ajutor. Iscusitul vînător Impuşcă Vrabie şi Prinde Păstrăv nu trebuia să se afle pe moşie, să-i miroasă ceva, cînd oamenii lui Stoeniţă vor răpi pe Gaston

Bine înfăşurat în şuba lungă, cu picioarele în cizme blănite, înfipte adînc în paiele ce acopereau fundul saniei, domnul administrator porni de cu zori spre Iaşi, urmînd să schimbe caii o dată la Miroslăveni şi a doua oară la Sandomira.

Tăind zăpada pe urmele lăsate de şinele care o mai călcaseră în ajun, el închise ochii şi se gîndi, cu oarecare remuşcări, dacă jocul, prefăcătoria aceasta erau treabă curată. Işi înşela stăpînul, care avea atîta încredere în el şi n-ar fi bănuit niciodată că toate fuseseră puse la cale de credinciosul său atotîmputernicit.

Dar mustrările de cuget il mai părăseau cînd îşi cumpănea vina:

— La urma urmei, ce este rău în fapta mea? Fireşte, m-am gîndit, în primul rînd, la fericirea nepotului meu. Dar de această fericire se va împărtăşi şi copila dragă tuturor. Gaston e un băiat bun, inteligent. Va pregăti tovarăşei lui de viaţă un viitor strălucit în metropola lumii. Nici un ghiculesc, nici un calimah nu va putea s-o facă fericită în aceeaşi măsură. Pînă la ce punct avea boierul drept de a-şi jertfi copila pentru un tron imaginar? Faptul că-i era părinte şi o înzestra împărăteşte n-ajungea s-o mărite cu sila cu un om care n-ar fi izbutit niciodată să-i cîştige inima. Cită dreptate avea Stoeniţă cînd i-a spus că bătrînii nu pot înţelege dragostea dintre cei tineri!

N-are nimeni dreptul să se împotrivească unui elan al sufletului, să zdrobească visul şi viitorul unei perechi făcute, parcă, înadins, să ducă povara şi bucuriile vieţii laolaltă. Nu. Henri Parrocel făcea bine ce făcea. Va veni o zi cînd însuşi boierul îndărătnic va vedea că e mult mai bine aşa. Va fi şi el fericit, împreună cu Muşa!

Inseninat de aceste gînduri, împăcat cu sine însuşi, guvernorul domnişoarei noastre se pomeni căzînd în alte gînduri, de rîndul acesta ceva mai negre.

Oare acel Stoeniţă Vodă, hoţ de codru şi, pe deasupra, ţigan, acel Stanislas Zalomiţchi (fiindcă răpitorul nu putea fi altul!), era el cinstit făcînd ce făcuse? Nu furase, oare, pe fata boierului pentru

el insuşi ? Nu va cere preț îmbelşugat pentru răscumpărarea ei ? Nu va merge şi mai departe: să şi-o facă soţie, de voie de nevoie, ca să moştenească uriaşa avere a Roseteştilor ? ! Nu, nu se poate ! Ar fi prea mare ticăloşia ! Inima şi adinca lui cunoaştere de oameni îi spuneau bătrinului oştean că acel primitiv, acel păunaş al codrilor, care pusese atita căldură, atita mistică transfigurare apărînd pe măria sa Zimbrul, împăratul Moldovei, acel semizeu silvestru, pe care el însuşi, Henri Parrocel il proclamase un cavaler, Stoeniţă Vodă, nu era în stare să-şi trădeze fratele de cruce şi să rivnească atit de sus şi pe asemenea căi. Aşa se frăminta, in zborul saniei, omul de incredere al boierului.

Goana cailor, vintul rece care-i biciuia obrajii il scoaseră, încetul cu incetul, din acea funingine de gînduri. Se opri numai cîteva clipe la Miroslăveni, ca să îmbuce ceva, in vreme ce se schimbau caii. Apoi o luă iar la drum.

Ajuns la Sandomira pe innoptate, petrecu acolo o noapte, iar în zori, cu alţi cai, porni spre Iaşi.

La Iaşi n-avea nimic de aflat, nici o ştire, bună, rea, de dat celor de la Drăgoşeşti.

Trimise om la conac cu o scrisoare lungă, în care povestea tot ce se ştia în tîrg despre acel nobil polon, de care n-auzise nimeni pînă atunci. Vesti pe boier că a obținut o audienţă, pe a doua zi, la hospodar, căruia îi va cere amănunte despre leahul care-i dăruise o sabie turcească. Va ruga pe măria sa să poruncească urmărirea şi găsirea fugarului şi a gingaşei prăzi. Henri Parrocel avusese grijă să ia de la Sandomira o blană de samur, cumpărată, cu vreo cinci ani in urmă, de la un negustor grec care călătorea spre Lemberg. Blană de preţ, vrednică de un domnitor. I-o va duce lui Mihalache Sturdza plocon din partea fostului vistier, strănepotul lui Antonie Vodă Ruset.

În seara cînd vrednicul administrator scria monseniorului acel lung răvaş, la Drăgoşeşti se petrecea altă ciudăţenie: cîţiva ţărani de la curte povestiră buimăciţi boierului că au văzut nişte străini cu feţele acoperite, care intraseră nu se ştie pe unde, in grădina boierească, care apoi au pătruns in pavilionul în care locuia domnul Parrocelu tinărul, pe care, scoţindu-l din casă, l-au dus pe sus, şi duşi au fost cu el printr-o portiţă din zid care nu se mai deschisese de ani de zile. Străinii aceia ţineau pistolul intins şi strigaseră aşa:

— Smirna ! Să nu se mişte unul, să nu scotă unul o vorbuliţă, că-i zbor scăfirlia !

Şi duşi au fost, cu pradă cu tot.

Cînd află boierul aceasta, se apucă iar cu miinile de cap. Coana Marghioala parcă-şi pierduse minţile: cădea în genunchi în faţa tablourilor din bibliotecă, luîndu-le drept icoana Maicii Domnului, şi se ruga lor, se ruga reginelor, cavalerilor in zale şi episcopilor zugrăviţi numindu-i Precistă şi Sfinte Niculaie.

— Şi domnul Gaston nu s-a împotrivit, intrebă boierul, n-a căutat să scape ?

Unul dintre argaţi, uitîndu-se la ceilalţi, indrăzni să răspundă:

— Domnul Gaston, săracu', se zbătea, se smucea, dar n-avea ce să facă: îl legaseră bine, îi vîrîseră în gură un şomoiog şi l-au tîrît în zăpadă, ca berbecele la tăiere !...

Toate erau adevărate, fireşte, dar acei oameni ai curţii care povestiseră boierului întimplarea nu i-au spus — fiindcă nu ştiau nici

ci — că hoțul de Stoeniță era în fruntea năvălitorilor, că el pătrunsese cel dintîi în casă și-i arătase frîncului celui tînăr o hîrtiuță pe care scria:

„Vino!
Mușa"

Conul Arkip nu mai știa ce să facă, pe cine să dea vina, pe cine să pedepsească. Nu s-ar fi mirat dacă l-ar fi răpit cineva pe el însuși, din iatac, noaptea sau ziua în amiaza mare, din bibliotecă. Intrase spaima în măria sa... Îi fierbea sîngele în vine, îi golea inima, i-o umplea, i-o îneca și iar se trăgea, cînd împurpurîndu-i fruntea netedă și cînd lăsîndu-i chipul alb ca al unui adormit întru Domnul.

În sfîrșit, găsi cine era vinovatul în toată întîmplarea aceasta.

Trimise să i se aducă din fundul grădinii pe Avedik Cricorian, bărbierul și meșterul lăcătuș al conacului. Acesta sosi îngrijorat foarte, neștiind ce se întîmplă, fiindcă nu era zi de sîmbătă, obișnuita zi cînd venea să reteze din barba stăpînului și să-i tundă părul din urechi.

Rămas singur cu armeanul, conul Arkip, din dosul biroului, îl străfulgeră cu privirea:

— Cum se face că portița din zid s-a putut deschide?

Avedik nu înțelegea.

— Ți-am lăsat-o-n grijă! Nu ți-am dat pe mînă toate porțile, toate ușile, toate clanțele, toate zăvoarele, toate cheile, toate broaștele, toate țițînile și toate descuitoarele? Cum se face că portița din zid, care era zăvorîtă și astupată de zece ani, de nu se mai gîndea nimeni la ea, cum a putut fi deschisă și a lăsat să treacă hoții? Cine a deschis-o?

Pe măsură ce vorbea, boierul își scotea unul cîte unul pe îndelete, inelele din degete și le punea pe masă. Acest ritual, bine cunoscut de supușii măriei sale, era semn de bătaie. Pălmuindu-și supușii, măria sa nu voia să-și zdrelească degetele lungi și albe, cu piele subțire.

Bietul Avedik mai gustase de cîteva ori din asemenea papară și se pregătea să-și ia tainul și de rîndul acesta, cu smerenia cuvenită.

Într-adevăr, nu-și scosese bine conul Arkip cel din urmă inel. din degetul cel mic al mîinii stîngi, că începură să plouă palmele pe obrajii lui Cricorian și să duduie pumnii pe sub fălcile bietului meșter. Boierul îl plesnea și-l înghiontea stîmpărîndu-și, în felul acesta, năduful, iar Avedik înghițea și tăcea. Își cunoștea stăpînul. Știa că după ce pedepsea oamenii cu bătaia, măria sa avea mustrări de cuget și-i despăgubea. Se vor împăca peste două-trei zile, cînd meșterul bărbier va veni să-i țăcănească din foarfeci, în jurul urechilor, și să-l măgulească vorbindu-i de tinerețe.

Răcorindu-se și suflînd greu după chelfăneala trasă armeanului, conul Arkip Rosetti îl dădu afară, încunoștințîndu-l că va pune gealați să-i taie capul și să i-l trimită la Erzerum. Apoi se cufundă într-un jilț, își prinse tîmplele în palme și porni să gîndească, să facă legătură între răpirea Mușei și a lui Gaston.

(Urmare în numărul viitor)

2012

CLUB COLECȚIA Povestiri ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

cpsf.info

prelucrare
&
editor
Costin Teo Graur

i.m. Pompilu

Au scanat, corectat, prelucrat.

Ceea ce nu au fost în stare redacțiile Știință și tehnică sau cei care au dat să continue CPSF, au reușit, cu multă dăruire, muncă și cheltuială, acești entuziaști.

Lor trebuie să le mulțumim pentru că avem acum posibilitatea să (re)citim legendara Colecție.

clandher
flash_gordon
eviighoerghe
krokodyllu
progressivefan3
car_deva
coollo
fractalus
panionios
nld68
un anonim (RK)
Gyuri
hunyade
dl. Dan Lăzărescu
Cilly Willy
fizikant
Doru Filip
connieG

(dacă este omis cineva, vă rog un email și reparăm greșeala!)

Abonamentele la revista „Știință și Tehnică" și la colecția de „Povestiri științifico-fantastice" se primesc pînă cel mai tîrziu în ziua de 23 a lunii, cu deservire în a doua lună următoare.

Abonamentele se primesc de către difuzorii de presă din întreprinderi, instituții și de la sate, secțiile de difuzare a presei, precum și de către factorii și oficiile poștale.

Prețul abonamentelor la colecție:

3 luni	9 lei
6 luni	18 lei
1 an	36 lei

APARE DE TREI ORI PE LUNĂ - PREȚUL 1 LEU